

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

Тетяна КОСОВА

« _____ » _____ 2021 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)**

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС « МАГІСТР »**

**Тема: «Фінансовий механізм управління доходами і витратами
фізичних осіб підприємців»**

Виконав(ла): ЯУШЕВ Сергій Євгенійович

Керівник: доктор економічних наук, доцент АНТИПЕНКО Надія
Василівна

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ - д.е.н., доцент Надія АНТИПЕНКО

другий розділ - д.е.н., доцент Надія АНТИПЕНКО

третій розділ - д.е.н., доцент Надія АНТИПЕНКО

Нормоконтролер: к.е.н., доцент Зоряна МОКРИНСЬКА

Київ 2021

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
 Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
 Освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
 завідувач кафедри

_____ Тетяна КОСОВА
 « ____ » _____ 2021 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання кваліфікаційної магістерської роботи

здобувача вищої освіти ЯУШЕВА Сергія Євгенійовича

1. Тема кваліфікаційної роботи «Фінансовий механізм управління доходами і витратами фізичних осіб підприємців» затверджена наказом ректора від 30.09.2021 № 2098/ст.

2. Термін виконання роботи: з 11. 10. 2021 р. до 31. 12. 2021 р. _____

3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державної служби статистики, облікові реєстри, податкова та статистична звітність ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

4. Зміст пояснювальної записки:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ І ВИТРАТАМИ ФОП

1.1. Поняття фінансового механізму управління діяльністю ФОП

1.2. Економічний зміст доходів і витрат ФОП, їх класифікація

1.3. Особливості фінансового механізму управління доходами і витратами ФОП

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ І ВИТРАТАМИ ФОП (НА ПРИКЛАДІ ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»)

2.1. Фінансово-економічний паспорт ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

2.2. Аналіз доходів ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

2.3. Оцінка витрат ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ І ВИТРАТАМИ ФОП

3.1. Клієнт-орієнтований підхід як основа зростання доходів ФОП

3.2. Адаптація системи директ-костинг до управління витратами ФОП

3.3. Моделювання темпів зростання доходів і витрат ФОП на основі «золотого правила» економіки

Висновки до розділу 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу: ЛИСТ 1. Економічний зміст доходів і витрат ФОП, їх класифікація; ЛИСТ 2. Фінансово-економічний паспорт ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»; ЛИСТ 3. Аналіз доходів ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»; ЛИСТ 4. Оцінка витрат ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»; ЛИСТ 5. Аналіз рентабельності ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»; ЛИСТ 6. Клієнт-орієнтований підхід як основа зростання доходів ФОП; ЛИСТ 7. Адаптація системи директ-костинг до управління витратами ФОП; ЛИСТ 8. Моделювання темпів зростання доходів і витрат ФОП на основі «золотого правила» економіки

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної магістерської роботи та надання його керівнику	11.10.2021 – 24.10.2021	
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної магістерської роботи і надання його керівнику	25.10.2021 – 07.11.2021	
3	Написання та оформлення матеріалів третього розділу кваліфікаційної магістерської роботи і надання його керівнику	08.11.2021 – 21.11.2021	
4	1. Узгодження кваліфікаційної магістерської роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю та перевірку на академічну доброчесність. 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційну магістерську роботу. 4. Підготовка виступу.	22.11.2021 – 07.12.2021	
5	1. Переплетення кваліфікаційної магістерської роботи. 2. Подання кваліфікаційної магістерської роботи та супровідних документів секретарю ДЕК	08.12.2021 – 10.12.2021	

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	КОНСУЛЬТАНТ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	д.е.н., професор Надія АНТИПЕНКО		
РОЗДІЛ 2	д.е.н., професор Надія АНТИПЕНКО		
РОЗДІЛ 3	д.е.н., професор Надія АНТИПЕНКО		

8. Дата видачі завдання: «08» жовтня 2021 р.

Керівник кваліфікаційної магістерської роботи _____ Надія АНТИПЕНКО
(підпис керівника)

Завдання прийняв до виконання

Сергій ЯУШЕВ

(підпис здобувача)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ І ВИТРАТАМИ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ-ПІДПРИЄМЦЯ.....	11
1.1. Поняття фінансового механізму управління діяльністю фізичної особи-підприємця	11
1.2. Економічний зміст доходів і витрат фізичної особи-підприємця, їх класифікація.....	19
1.3. Особливості фінансового механізму управління доходами і витратами фізичної особи-підприємця	26
Висновки до розділу 1.....	32
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ І ВИТРАТАМИ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ-ПІДПРИЄМЦЯ (НА ПРИКЛАДІ ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»).....	34
2.1. Фінансово-економічний паспорт ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна».....	34
2.2. Аналіз доходів ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна».....	39
2.3. Оцінка витрат ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна».....	46
Висновки до розділу 2	51
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ І ВИТРАТАМИ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ-ПІДПРИЄМЦЯ.....	54
3.1. Клієнт-орієнтований підхід як основа зростання доходів фізичної	

особи-підприємця.....	54
3.2. Адаптація системи директ-костинг до управління витратами фізичної особи-підприємця	58
3.3. Моделювання темпів зростання доходів і витрат фізичної особи-підприємця на основі «золотого правила» економіки.....	64
Висновки до розділу 3.....	70
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	80
ДОДАТКИ.....	87

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АОП - аспектно-орієнтоване програмування

ДПС - Державна податкова служба

ЄДР - Єдиний державний реєстр юридичних осіб, ФОП та громадських формувань

ЄП – єдиний податок

ЄСВ - єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

КВЕД – класифікація видів економічної діяльності

МП - мале підприємництво

НА – нематеріальні активи

НБУ – Національний банк України

ОЗ – основні засоби

ООП - об'єктно-орієнтоване програмування

ПДВ – податок на додану вартість

ПКУ - Податковий кодекс України

ПФУ - Пенсійний фонд України

СГД - суб'єкт господарської діяльності

ФОП – фізична особа-підприємець

ВСТУП

Актуальність проблеми. У більшості країн світу мале підприємництво є основою розвитку національних економік. Це забезпечується поміж іншим заходами ефективної державної політики підтримки МП. В Україні сприяння становленню й розвитку малого бізнесу є недостатнім. Потребує удосконалення інституціональна політика держави щодо фінансування і кредитування малого бізнесу. У вітчизняних умовах мале підприємництво характеризується протиріччям, пов'язаним з його важливою соціально-економічною роллю та слабкістю внутрішнього середовища.

Для успішного проведення реформ Україна потребує створення комплексної державно-суспільної системи підтримки малого бізнесу. Основними напрямками бюджетної державної підтримки мають стати прями інвестиції, державно-приватне партнерство, страхування і надання гарантій під кредит.

Формування дієвого, ринково орієнтованого підприємницького сектора в національній економіці є процесом складним і тривалим. Найбільша кількість СГД в Україні представлена фізичними особами – підприємцями. З позицій стратегії і тактики подальшого соціально-економічного розвитку країни у досягненні сталого розвитку, модернізації її економіки і підвищенні рівня життя населення потребує удосконалення фінансовий механізм ФОП у частині самофінансування, мікрокредитування тощо. Актуальність удосконалення фінансового механізму управління доходами і витратами ФОП обумовила вибір теми кваліфікаційної магістерської роботи, її мету і завдання.

Мета кваліфікаційної магістерської роботи – удосконалення фінансового механізму управління доходами і витратами фізичних осіб підприємців.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність постановки і вирішення наступних *завдань*:

визначено поняття фінансового механізму управління діяльністю ФОП;
формалізовано економічний зміст доходів і витрат ФОП, проведено їх класифікацію;

встановлено особливості фінансового механізму управління доходами і витратами ФОП;

розроблено фінансово-економічний паспорт ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»;

проаналізовано доходи ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»;

надано оцінку витрат ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»;

обґрунтовано клієнт-орієнтований підхід як основу зростання доходів ФОП;

адаптовано систему директ-костинг до управління витратами ФОП;

проведено моделювання темпів зростання доходів і витрат ФОП на основі «золотого правила» економіки.

Об'єкт дослідження – процес управління доходами і витратами фізичних осіб підприємців.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних та науково-практичних аспектів функціонування фінансового механізму управління доходами і витратами фізичних осіб підприємців.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань дослідження використані наступні загальнонаукові і спеціальні методи: вертикальний і горизонтальний аналіз майна і капіталу, аналіз динаміки і структури доходів і витрат ФОП, трендовий аналіз, методи прогнозування фінансових показників.

Наукова новизна кваліфікаційної магістерської роботи. У кваліфікаційній магістерській роботі удосконалено:

- форми і методи фінансового менеджменту, які враховують специфічні умови функціонування ФОП. Перевагою пропонованих положень

над існуючими є: використання клієнт-орієнтованого підходу, системи «директ-костинг», золотого правила економіки.

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні акти, наукові періодичні видання, монографії, матеріали науково-практичних конференцій, Інтернет-ресурси, офіційний сайт Державної служби статистики України, дані бухгалтерського обліку і податкової звітності ФОП.

Практичне значення одержаних результатів. Результати кваліфікаційної магістерської роботи рекомендується використовувати під час проведення наукових досліджень, у практичній діяльності ФОП і працівників податкових органів.

Апробація результатів кваліфікаційної магістерської роботи. Результати дослідження, що містяться у кваліфікаційній магістерській роботі, пройшли апробацію та отримали схвалення на XII Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Фінанси: теорія і практика» (м. Київ, 2021).

Структура, зміст та обсяг кваліфікаційної магістерської роботи. Кваліфікаційна магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст кваліфікаційної магістерської роботи розміщено на 86 сторінках друкованого тексту, у тому числі 13 таблиць, 15 рисунків та 2 додатка на 11 сторінках. Список використаних літературних джерел налічує 61 найменування, який подано на 7 сторінках.

Публікації здобувача за темою кваліфікаційної магістерської роботи:

1. Антипенко Н.В., Яушев С.Є. Директ-костинг у системі управління витратами фізичної особи-підприємця: *матер. Міжн. наук.-практ. Інтернет-конф. «Фінанси: теорія і практика»* (17.12.2021, м. Київ). К.: НАУ. С.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ І ВИТРАТАМИ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ- ПІДПРИЄМЦЯ

1.1. Поняття фінансового механізму управління діяльністю фізичної особи-підприємця

Відповідно до законодавства України фізичні особи-підприємці можуть відноситися або до суб'єктів мікропідприємництва (середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ), або до суб'єктів МП (середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом НБУ).

Організація фінансового менеджменту СГД залежить від рівня розвитку громадянського суспільства та демократії. Інструментами фінансового менеджменту є: «фінансове планування (програмування), оперативне управління і фінансовий контроль, фінансове забезпечення і фінансове регулювання, де для останнього надзвичайно важливу роль відіграє регуляторна політика держави» [1, с. 176]. У сучасних умовах зростає роль фінансового та кредитного регулювання. Кредитування як ключова і дійова форма фінансового забезпечення ґрунтується на принципах поворотності, строковості, платності та матеріального забезпечення кредитів.

Фінансовий механізм управління діяльністю ФОП являє собою сукупність форм і методів впливу на фінансові ресурси з метою збільшення їх прибутковості, прискорення оборотності тощо [2]. Фінансовий механізм управління доходами і витратами ФОП має ієрархічну структуру, функціонує

на принципах загальності, неповторюваності, відкритості, виконує такі функції: розподільну, контрольну, стабілізаційну, адаптаційну та захисну [3, с. 69].

Існує велика кількість визначень фінансового механізму, сформована науковцями з точки зору об'єкта впливу, структури механізму, взаємозв'язків з категоріями фінансів, фінансових ресурсів тощо. Тимощенко К. С. визначає фінансовий механізм як «співпорядковану складову економічного механізму, що представляє собою сукупність форм, методів створення і використання фінансових ресурсів з метою забезпечення потреб держав& них структур, суб'єктів господарювання і населення» [4, с. 81]. Дудченко Н. надає таку дефініцію: «фінансово-кредитний механізм підтримки малих підприємств – це система форм, методів, важелів, інструментів впливу на фінансові відносини малих підприємств у ринкових умовах, пов'язані з кредитуванням, в умовах сучасної регуляторної політики держави та законодавства про мале підприємництво» [5, с. 133].

Фінансовий механізм управління діяльністю СГД складається з двох типів об'єктів - елементів та зв'язків, а також співвідношень між ними. Петик М. І. розглядає фінансовий механізм у вузькому розумінні як статичну єдність певних елементів, що є інструментом організації та регулювання фінансових відносин у суспільстві. У широкому розумінні, на його думку, це динаміка, реальне функціонування всієї статичної єдності елементів [6, с. 257].

На фінансовий механізм управління діяльністю ФОП впливають такі чинники [7, с. 151]:

- формування системи обліку фінансово-економічних показників, за якими визначається позитивний темп розвитку ФОП та оцінюється ефективність їхньої діяльності;

- запровадження моніторингу та оцінювання розривів, що виникають між орієнтирами, що відповідають цілям тактичного, і поставленій меті стратегічного розвитку;

- врахування масштабів впливу інноваційних дифузій на напрями соціально-економічного розвитку ФОП та необхідність налаштування на нові мотиви й стимули трансформування національної економіки під впливом розвитку глобальних соціально-економічних систем;

- оцінювання наслідків впливу оточуючого середовища на соціально-економічний розвиток ФОП, розробка заходів щодо корегування та зміни орієнтирів відповідно досягненням економіки знань, цифровізації суспільних комунікацій та зацікавленості ФОП;

- управління інноваційною рефлексією соціально-економічного розвитку ФОП шляхом застосування різних стратегічних та тактичних заходів щодо формування стійких інновативних зв'язків в умовах нестабільного оточуючого глобального середовища.

Інноваційний розвиток ФОП є результатом керованого багатофакторного процесу їх оновлення, що полягає у виділенні ключових для формування конкурентних переваг елементів і векторів інноваційних змін та підтриманні збалансованості відповідних нововведень у всіх структурно-функціональних елементах ФОП [8, с. 241]. Фінансування інноваційного розвитку ФОП є основоположним для всіх етапів і стадій інноваційного процесу. Однак, сьогодні воно представлено власними ресурсами. Амортизаційні кошти при інноваційному відтворенні ФОП виступають фінансовим джерелом не лише оновлення, але й розширення основних засобів. Найбільш поширеним терміном, який пов'язаний із фінансовим механізмом управління діяльністю ФОП, є венчурне фінансування, що широко застосовується у зарубіжній практиці,

Фінансові механізми управління діяльністю ФОП мають підпорядковуватися таким трендам сучасності [9, с. 191]: стандартизація фінансових процесів відповідно до міжнародних норм; глобалізація світової фінансової системи; необхідність врахування переміщення капіталу в міжнародних масштабах і його активного використання; систематичний аналіз стабільності фінансової системи на світовому рівні; впровадження

антициклічного фінансового регулювання ФОП з метою зниження чутливості їх фінансової поведінки до зовнішніх шоків. Остання характеристика пов'язана із неготовністю національної фінансової системи до запровадження шкалювання нормативів ефективності фінансової поведінки ФОП системи відповідно до стадії циклу економічного розвитку.

Фінансовий механізм управління діяльністю ФОП ґрунтується на їх позитивному темпі розвитку суб'єктів та оцінюється ефективністю їхньої діяльності. Фінансовий механізм повинен мати цільові орієнтири, які підлягатимуть моніторингу та оцінювання розривів, що відповідають цілям стратегічного і тактичного розвитку. Значний вплив на діяльність ФОП мають інноваційні дифузії на напрями їх соціально-економічного розвитку. Нові мотиви й стимули розвитку ФОП розглядаються в системі трансформування національної економіки під впливом розвитку глобальних соціально-економічних систем. Необхідно оцінювати наслідки впливу оточуючого середовища на соціально-економічний розвиток ФОП, розробляти заходи щодо корегування та зміни орієнтирів відповідно досягненням економіки знань, цифровізації суспільних комунікацій та зацікавленості суб'єктів. Фінансовий механізм має ґрунтуватися на управлінні інноваційною рефлексією соціально-економічного розвитку ФОП шляхом застосування різних стратегічних та тактичних заходів щодо формування стійких інновативних зв'язків в умовах нестабільного оточуючого глобального середовища [10, с. 55].

В основі фінансового менеджменту має бути створення дієвих економічних стимулів щодо заохочення ефективної взаємодії та використання знань в усіх аспектах діяльності ФОП. Формування їх інноваційних стратегій пов'язано з об'єднанням та плідною взаємодією різних компаній, наукових та дослідницьких центрів, університетів, банків та інші інституцій. Діяльність інноваційних ФОП потребує трансформувати освітню діяльність з метою отримання безперервної освіти протягом реального життєвого циклу діяльності ФОП та створення необмеженої

ресурсної бази, спрямованої на оволодіння цими знаннями. Побудова сучасної інфраструктури, що має забезпечувати комунікаційними зв'язками, доступною високотехнологічною інформацією усі потреби реальної і віртуальної взаємодії ФОП. Потужним стимулом розвитку національної економіки є розробка заходів щодо зростання інтелектуальних послуг, які характеризують рівень інноваційних знань, котрими володіють ФОП і є основою для створення інноваційного людського капіталу [11, с. 43].

Кожен СГД повинен отримати легітимацію своєї діяльності, представлену державною реєстрацією та отриманням окремих дозвільних документів на зайняття тим чи іншим видом господарської діяльності у формі патентів, ліцензій, різних дозволів тощо [12, с. 303]. На сучасному етапі розвитку законодавства про державну реєстрацію СГД ще залишаються суперечливі моменти стосовно подачі майже однакової інформації до різних баз даних, стосовно дотримання прав на комерційну таємницю ФОП, що надали інформацію про свою діяльність, забезпечення захисту суб'єктами господарювання своїх прав за посередництва отримання інформації із різних реєстрів та баз даних про своїх контрагентів (зворотна ситуація) тощо.

Право на здійснення підприємницької або іншої господарської діяльності може бути реалізоване СГД за певних загальних та спеціальних умов. Загальними є вид й організаційно-правова форма суб'єкта, спеціальні - набуття права на певний вид підприємницької чи некомерційної господарської діяльності. Юридична сутність державної реєстрації має важливі соціально-економічні наслідки: отримання статусу СГД, виникнення підприємницької правосуб'єктності. ЄДР виконує важливу соціально-економічну функцію превентивного (попереднього) фінансового контролю. Реєстрація складається з власне реєстрації, яка закінчується отриманням свідоцтва про державну реєстрацію, і процедур, пов'язаних з перетворенням, припиненням діяльності, реорганізацією, злиттям тощо. Перетворення завжди пов'язане зі створенням нового СГД, передачею прав і обов'язків реорганізованого СГД новостворюваному суб'єкту в порядку

універсального правонаступництва за передавальним актом. Рішення про припинення діяльності може прийматися СГД самостійно або в судовому порядку, у т.ч. пов'язаному з банкрутством. Відкриття справи про банкрутство супроводжується відповідними записами в ЄДР. Визнанню СГД банкрутом передують санаційні процедури. Під санаційною спроможністю СГД Андрущенко О. Ю. розуміє взаємодіючу «систему цілей, елементів, функцій, інструментів, які визначають сталий життєвий розвиток суб'єктів підприємництва, забезпечують цільове, інструментальне та функціональне забезпечення, що дозволяє підвищити рівень антикризового та санаційного потенціалів суб'єктів підприємництва і створити передумови для їх стійкого життєвого розвитку» [13, с. 148].

Судове рішення пов'язано зі створенням ліквідаційної комісії і є підставою для припинення діяльності СГД, його виключення з ЄДР, зняття з обліку в органах статистики, ДПС, ПФУ тощо. Державна реєстрація СГД є обов'язковою, здійснення господарської діяльності без неї є правопорушенням, яке тягне за собою адміністративну та кримінальну відповідальність. Кожному СГД присвоюється персональний ідентифікаційний код і класифікаційний код відповідно до КВЕД. Відповідно до статті 70 ПКУ інформація про ФОП включається до Державного реєстру фізичних осіб - платників податків [14]. Наявність декількох реєстрів ускладнює процедури управління і адміністрування діяльності СГД, вважаємо, що їх об'єднання сприятиме економії державних ресурсів.

Запорукою успішного функціонування ФОП є здійснення фінансового контролю їх діяльністю, до яких можна віднести такі чинники [15, с. 107]: постановка на облік ФОП; коригування відомостей про ФОП; зняття з обліку ФОП. Управління фінансовою діяльністю ФОП потребує взаємодії державного фінансового менеджменту та фінансового менеджменту ФОП. Інструментами державного фінансового менеджменту є: реєстраційна робота, аналітика та створення інформаційної бази. Облік ФОП здійснюється у сфері фінансового контролю та застосовується як специфічний фінансово-

контрольний метод, здійснюваний фінансовими органами і їх посадовими особами з метою забезпечення законності, фінансової дисципліни й доцільності при мобілізації, розподілі та використанні централізованих і децентралізованих фінансових ресурсів та пов'язаних з ними матеріальних ресурсів. Облік ФОП використовується як метод фінансового контролю на стадіях мобілізації, розподілу й використання цих фінансових ресурсів. Важливим інструментом обліку ФОП є ЄДР, у рамках яких реалізується комплекс організаційних, нормативно-правових, технічних, програмних та інших заходів, застосування засобів забезпечення проведення реєстраційного обліку та їх документування. Функціонування ЄДР сприятиме координації діяльності та злагодженій роботі зацікавлених органів виконавчої влади, ФОП, установ та організацій. ЄДР як державна інформаційна система дозволяє проводити моніторинг та аналіз динаміки міграційних і демографічних процесів, забезпечує інформацією та аналітичними державне управління у правовій і соціальній сферах. Функцією ЄДР є введення й контроль за достовірністю первинної інформації про ФОП (прізвище, ім'я та по батькові, дата й місце народження, реєстраційний номер облікової картки платника податків (за відсутністю відмови від присвоєння номеру за релігійними переконаннями, що підтверджується відміткою в паспорті), стать, відомості про реєстрацію за місцем проживання та місцем перебування, громадянство або його відсутність і підстави набуття громадянства України, зміну прізвища, імені та по батькові, видачу документів, сімейний стан, відомості про батьків і дітей), даних біометричної ідентифікації у цифровому вигляді (графічного образу особи та особистого підпису) [16, с. 112]. У ЄДР міститься інформація про реєстраційний номер облікової картки платника податків ФОП, він є інструментом державної реєстрації відповідно до Закону України “ Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань” [17]. ЄДР є автоматизованою системою збирання, накопичення, захисту, обліку й надання інформації про юридичних осіб та ФОП. Державна

реєстрація ФОП здійснюється для засвідчення факту набуття або позбавлення статусу підприємця фізичною особою, а також вчинення інших реєстраційних дій шляхом внесення відповідних записів до ЄДР. Він створений з метою забезпечення органів державної влади, а також учасників цивільного обороту достовірною інформацією про ФОП з ЄДР, який ведеться на електронних носіях відповідно до державних стандартів. Він є сумісним з іншими інформаційними системами та мережами, які складають інформаційний ресурс держави. ЄДР ведеться спеціально уповноваженим органом з питань державної реєстрації, який є його розпорядником та адміністратором і водночас об'єктом права державної власності. Відомості про ФОП включають до ЄДР шляхом внесення записів на підставі відомостей з відповідних реєстраційних карток. У ЄДР містяться такі відомості щодо ФОП: види діяльності; дата та номер запису про проведення державної реєстрації, дати та номери записів про внесення змін до нього; дані про дату постановки на облік та дату зняття з обліку в органах статистики, ДПС, ПФУ; відомості, отримані в порядку взаємного обміну інформацією з відомчих реєстрів органів статистики, ДПС, ПФУ, у тому числі дати та номери записів про взяття на облік і зняття з обліку в цих органах, дата надходження від органів ДПС, ПФУ до державного реєстратора документів (повідомлень, інформації), передбачених законодавством, у зв'язку з припиненням підприємницької діяльності ФОП із зазначенням прізвища, імені та по батькові посадової особи, яка підписала документ; відомості про відкриття виконавчого провадження щодо ФОП; інша додаткова інформація про здійснення зв'язку з ФОП; відомості про строк, визначений ФОП або спадкоємцем, опікуном, піклувальником чи управителем майна ФОП [18, с. 35], для заявлення кредиторами своїх вимог; відомості про початок проведення органами ДПС, ПФУ позапланової перевірки, призначеної у зв'язку з припиненням підприємницької діяльності ФОП; відомості про неможливість проведення органами ДПС, ПФУ позапланової перевірки, призначеної у зв'язку з припиненням

підприємницької діяльності ФОП; відомості про наявність заперечень органів ДПС, ПФУ проти державної реєстрації припинення підприємницької діяльності ФОП; відомості про відкликання повідомлення про наявність заперечень органів ДПС, ПФУ проти державної реєстрації припинення підприємницької діяльності ФОП та інша інформація. Відомості, що містяться в ЄДР, є відкритими й загальнодоступними, за винятком реєстраційних номерів облікових карток платників податків, відомостей про відкриття та закриття рахунків, накладення й зняття арештів на рахунки та майно. За відсутності підстав для відмови в проведенні державної реєстрації ФОП державний реєстратор повинен внести до ЄДР запис про проведення державної реєстрації ФОП на підставі відомостей реєстраційної картки на проведення державної реєстрації ФОП. Дата внесення до ЄДР запису про проведення державної реєстрації ФОП є датою державної реєстрації ФОП. Державна реєстрація ФОП проводиться протягом двох робочих днів з дати надходження документів для проведення реєстрації. Державний реєстратор не пізніше від наступного робочого дня з дати державної реєстрації ФОП зобов'язаний передати відповідним органам статистики, ДПС, ПФУ повідомлення про проведення державної реєстрації ФОП із зазначенням номера й дати внесення відповідного запису до ЄДР та відомості з реєстраційної картки. Функціонування ЄДР має забезпечувати захист конфіденційної інформації про діяльність ФОП [19, 20, 21]. Важливе значення у фінансовому менеджменті ФОП відіграє інститут нотаріусу, який засвідчує його правочини [22].

1.2. Економічний зміст доходів і витрат ФОП, їх класифікація

Дохід ФОП – це збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків ФОП), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена [23]. Витрати ФОП - зменшення активів, або збільшення

зобов'язань, що призводить до зменшення його власного капіталу (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу ФОП), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені [24].

Об'єктом витрат є продукція, роботи, послуги або вид діяльності ФОП, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат. Витрати ФОП відображаються в типовій формі обліку одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань і визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені.

Найважливішими принципами управління доходами і витратами є такі, що наведені на рис. 1.1.

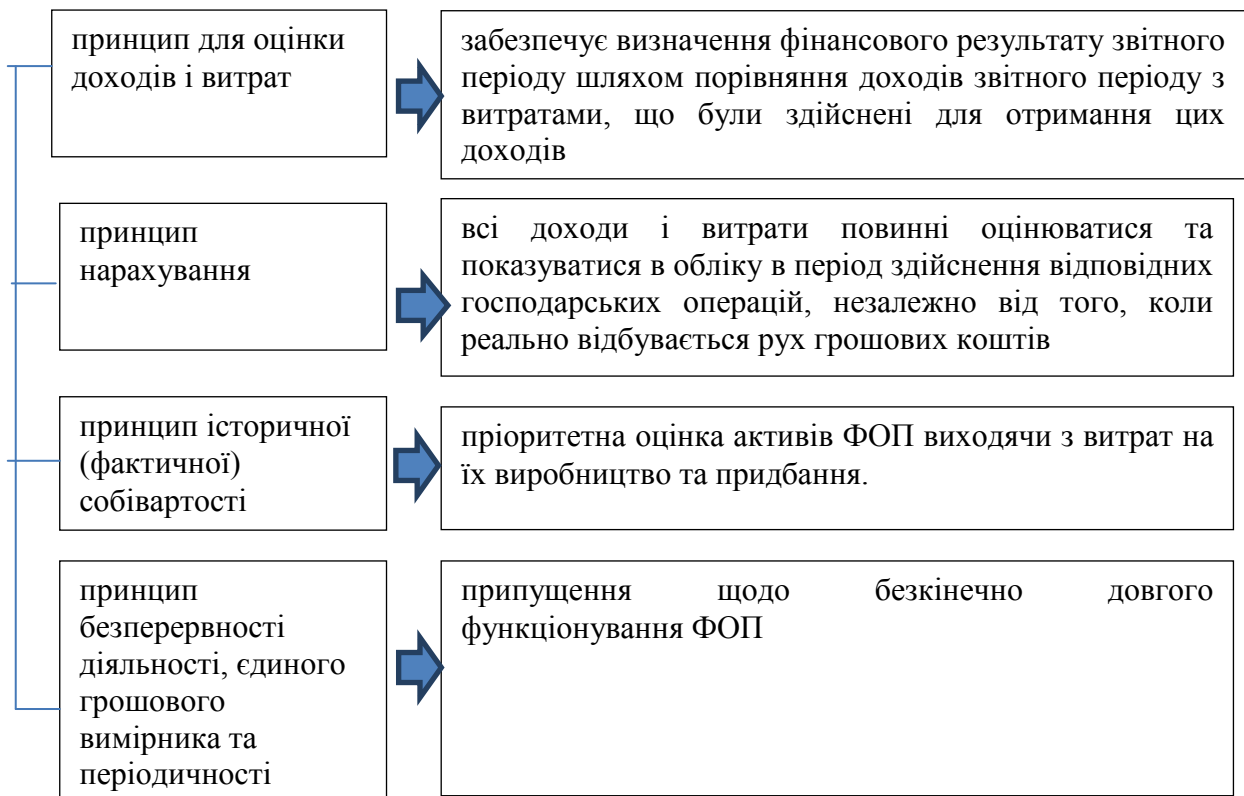

Рис. 1.1 - Принципи управління доходами і витратами ФОП

Джерело: побудовано за даними [24]

Управління доходами ФОП потребує формування управлінської звітності, яка дозволить сформулювати інформаційні потреби управління, для аналізу, оцінки та контролю його діяльності. Інформація про доходи і

витрати впливає на фінансовий стан ФОП, розрахунок ключових показників ефективності його діяльності. «Управлінська звітність, по-перше, забезпечує формування прозорості і достовірної фінансової інформації, по-друге, розкриває можливості стратегічного розвитку, економічного потенціалу ФОП, по-третє, дозволяє вести оперативний контроль та своєчасне регулювання діяльності окремих підрозділів ФОП» [25, с. 47]. Складання управлінської звітності про доходи і витрати потребує визначення її користувачів, обсягу інформації, необхідної ФОП для прийняття управлінських рішень, методики формування звітів і розрахунку показників ефективності діяльності ФОП. Вибір форм і порядок складання управлінської звітності залежить від особливостей діяльності ФОП, організаційної структури управління, специфіки відтворювального процесу, що включає придбання, виробництво, реалізацію продукції, а також інвестування та управління.

Доходи і витрати ФОП відображаються у типовій формі, на першому аркуші якої зазначаються: прізвище, ім'я та по батькові (за наявності), реєстраційний номер облікової картки платника податків і паспортні дані. Доходи і витрати відображаються в хронологічному порядку. Вони класифікуються на доходи і витрати від здійснення господарської діяльності, а також на доходи і витрати незалежної професійної діяльності. ФОП, зареєстровані як платники ПДВ, не включають до витрат і доходів суми ПДВ, що входять до ціни придбаних або проданих товарів (робіт, послуг). Не включаються до доходу ФОП суми акцизного податку з реалізованих суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів.

Схема організації процесу обліку доходів та витрат наведена на рис. 1.2.

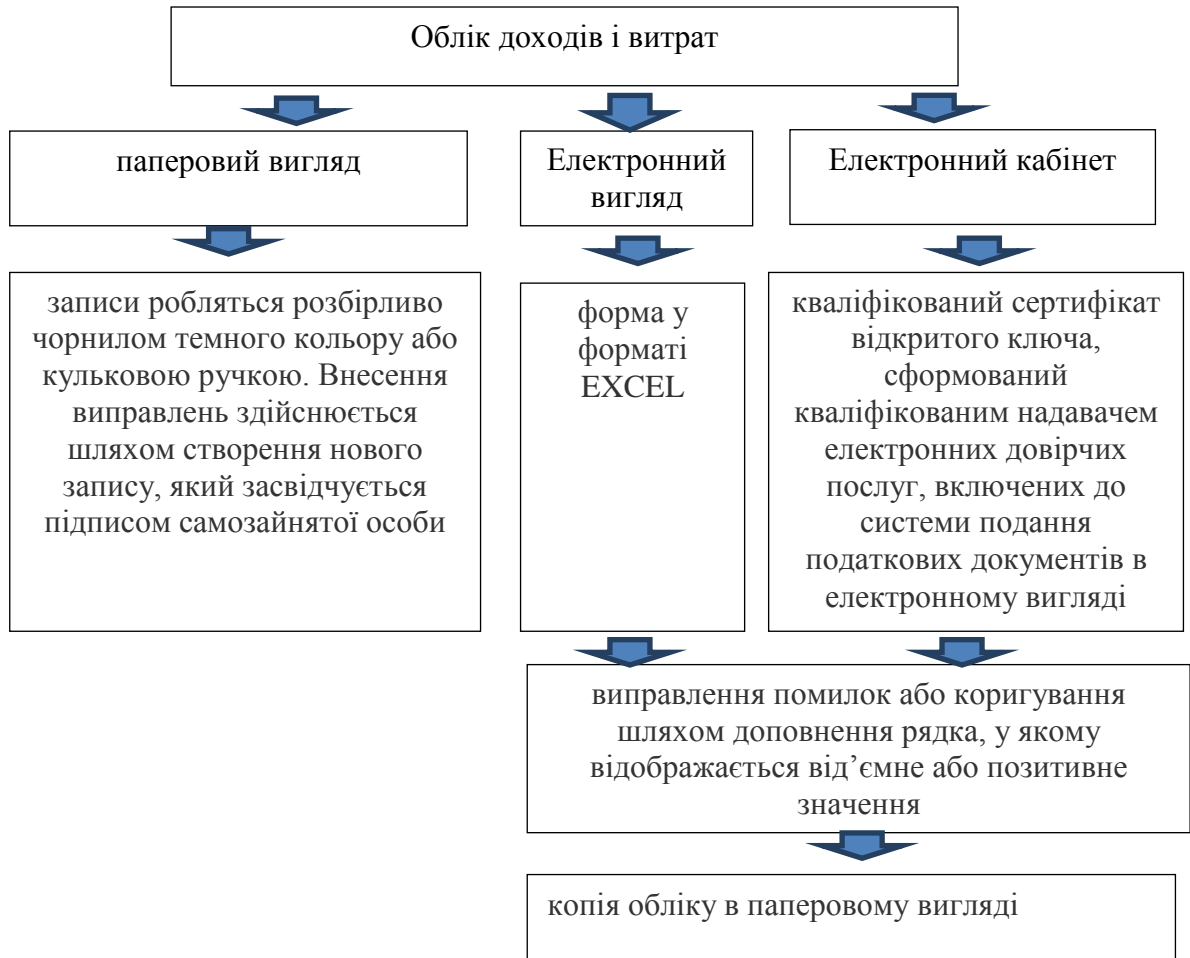

Рис. 1.2 – Схема організації процесу обліку доходів та витрат ФОП

Джерело: побудовано за даними [26]

Вхід до Електронного кабінету здійснюється за адресою <http://cabinet.tax.gov.ua>, а також через офіційний вебпортал ДПС. Він має дві функціональні частини: відкриту (загальнодоступну) та приватну (особистий кабінет). Порядок функціонування Електронного кабінету визначається наказом Міністерства фінансів України [27].

Порядок формування чистого оподаткованого доходу ФОП наведено на рис. 1.3.

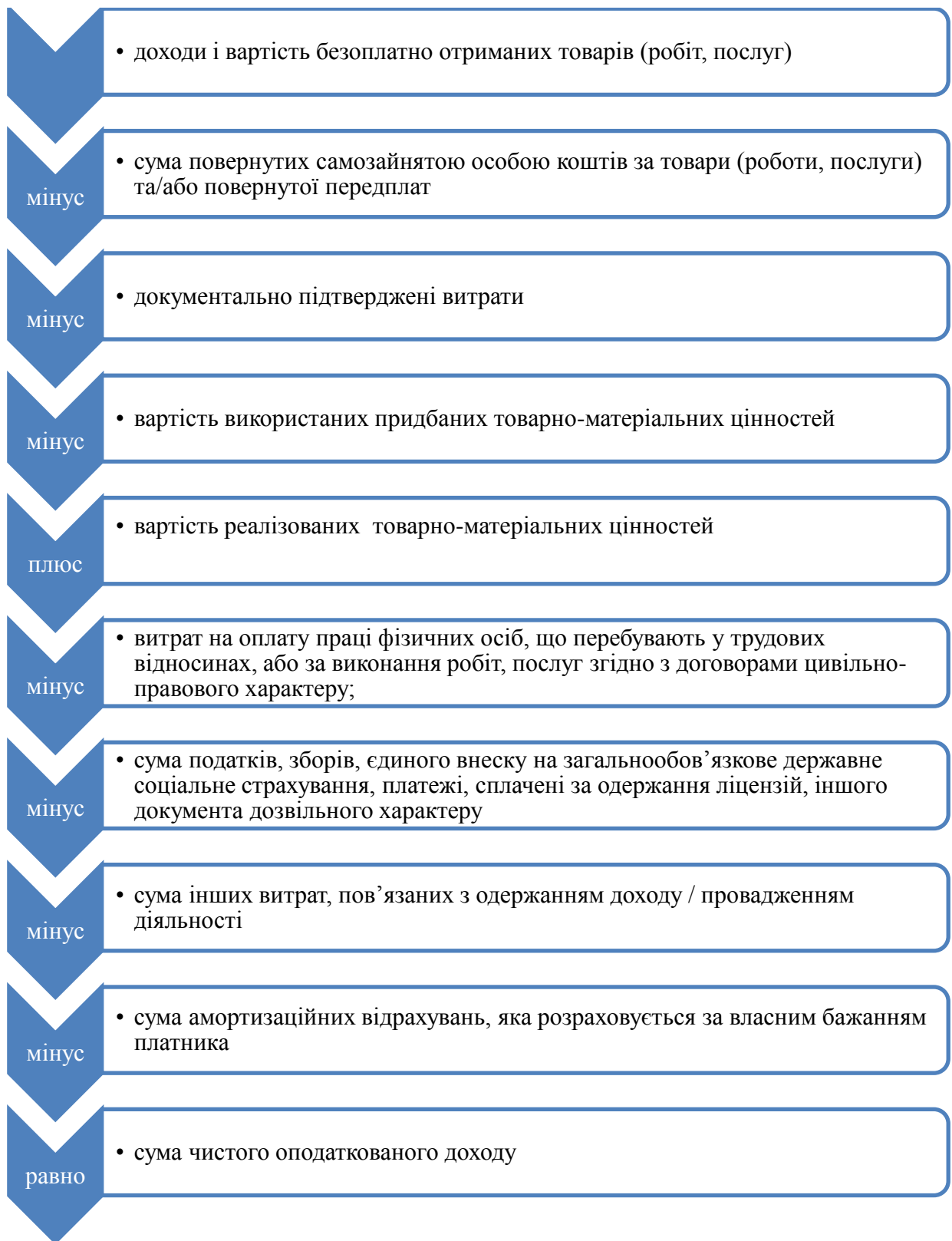

Рис. 1.3 - Порядок формування чистого оподаткованого доходу ФОП

Джерело: побудовано за даними [26]

Дохід від реалізації готової продукції та товарів визнається за датою переходу покупцеві права власності на такий товар. Дохід від надання послуг та виконання робіт визнається за датою складення акту або іншого документа, оформленого відповідно до вимог чинного законодавства, який підтверджує виконання робіт або надання послуг.

Після прийняття Податкового Кодексу України [28] при визначенні доходів і витрат не враховуються попередні (авансові) платежі. З метою достовірного визначення розміру витрат та дати їх виникнення ФОП мють визначати собівартість товарів (робіт, послуг), до складу якої включатиметься вартість запасів. Об'єкт оподаткування зменшують не тільки витрати на придбання запасів, але й інші витрати, що включатимуться до собівартості. Витрати, що враховуються при визначенні об'єкта оподаткування, поділяються на дві групи:

- перша – основні витрати операційної діяльності (собівартість реалізованих товарів, продукції, виконаних робіт, наданих послуг);
- друга - додаткові витрати операційної діяльності (витрати на управління, витрати на збут, інші операційні витрати, інші витрати звичайної діяльності).

Собівартість товарів (робіт, послуг) складається з витрат, прямо пов'язаних із виробництвом таких товарів (робіт, послуг). Прямі матеріальні витрати ФОП включають сировину, матеріали та напівфабрикати, що утворюють основу виготовленого товару (роботи, послуги). Прямі витрати на оплату праці ФОП включають заробітну плату найманих працівників. Критерієм визнання витратами амортизації є безпосереднє використання ОЗ та НА у виробництві товарів (робіт, послуг). До складу витрат ФОП також включають: вартість придбаних послуг та робіт, прямо пов'язаних із їх виробництвом готової продукції, реалізацією товарів, наданням робіт і послуг ФОП; інші прямі витрати (внески на соціальні заходи, плата за оренду земельних і майнових паїв).

ФОП має зберігати типову форму доходів і витрат протягом 3 років після закінчення звітного періоду. Облік доходів і витрат ведеться кумулятивним підсумком у гривнях з копійками. Дані типової форми доходів і витрат використовуються для заповнення річної податкової декларації про майновий стан і доходи.

Облік амортизаційних відрахувань за бажанням ФОП може вестись окремо за кожним об'єктом ОЗ/ НА (рис. 1.4).

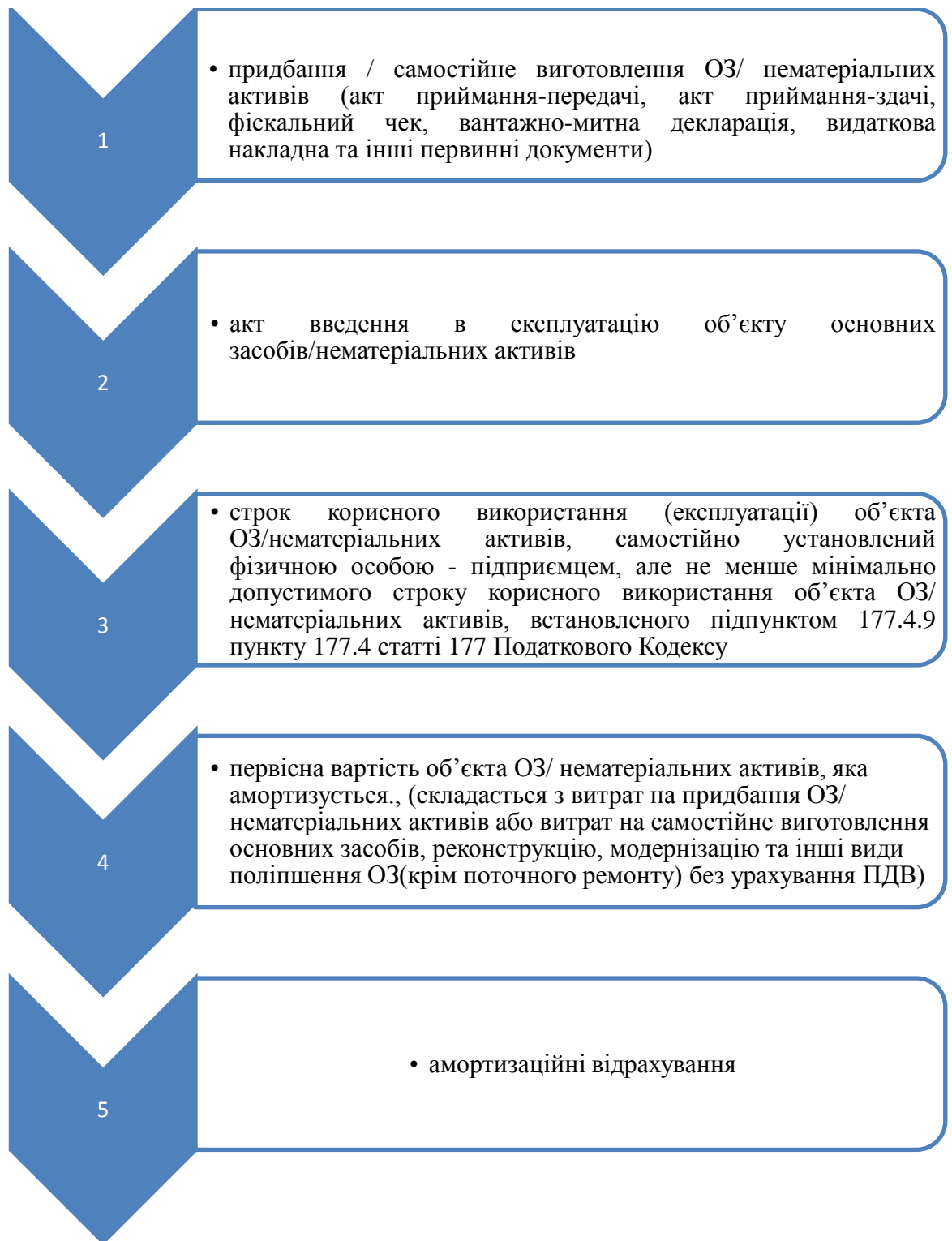

Рис. 1.4 - Порядок розрахунку амортизаційних відрахувань ФОП

Джерело: побудовано за даними [28]

Річна сума амортизації визначається діленням первісної вартості об'єкта ОЗ/ НА, яка амортизується, на строк його корисного використання. Місячна сума амортизації визначається діленням річної суми амортизації на 12. Вартість об'єкта ОЗ/ НА на кінець звітного періоду визначається

різницею між вартістю об'єкта ОЗ/ НА на початок звітної періоду та сумою амортизаційних відрахувань.

1.3. Особливості фінансового механізму управління доходами і витратами ФОП

Особливості фінансового механізму управління доходами і витратами ФОП визначаються результатами бізнес-процесів, їх ефективністю, фінансовими результатами, рентабельністю тощо [29]. Діагностика діяльності ФОП на рівні макроекономіки передбачає вирішення таких завдань: з'ясування тенденцій зміни кількості зареєстрованих ФОП за видами економічної діяльності; визначення найбільш привабливому виду економічної діяльності, що забезпечує найбільші обсяги реалізації у вартісному вираженні; статичний, структурний, динамічний аналіз обсягу реалізації за видами економічної діяльності; порівняння темпів зростання обсягів реалізації і виробництва продукції (товарів, послуг) в цілому та за окремими видами економічної діяльності. Основними об'єктами та етапами статистичного аналізу ефективності діяльності ФОП є: динаміка кількості зареєстрованих ФОП та їх галузевої спеціалізації; оцінка структурних змін; перевірка дотримання «золотого» правила економіки на макроекономічному рівні.

Підвищення ефективності фінансового механізму управління доходами і витратами ФОП потребує удосконалення спрощеної системи оподаткування, форм і методів фінансового забезпечення, оскільки безпосередньо впливає на фінансову безпеку ФОП [30, 31, 32]. Наголошуючи на важливості фінансово-кредитних механізмів підтримки діяльності МП,

Сараєва І. М., Носова Н. І. пропонують розробити проект Закону «Про діяльність мікрофінансових організацій», де «будуть закріплені правові основи здійснення мікрофінансової діяльності, визначений порядок державного регулювання діяльності мікрофінансових організацій,

встановлено розмір, порядок та умови надання мікропозик, порядок надбання статусу і здійснення діяльності мікрофінансових організацій, а також права і обов'язки уповноваженого органу у сфері мікрофінансової діяльності» [33, с. 258]. Підвищенню ефективності фінансового механізму ФОП сприятиме реалізація низки організаційних заходів: спільні консультації з банківськими установами в частині полегшення доступу малих підприємств до банківського фінансування, до спеціальних програм кредитування, у тому числі до довгострокового інвестиційного фінансування. Для зменшення боргового навантаження на ФОП доцільно застосувати тривалі пільгові періоди, кредитні гарантії у рамках приватно-державних програм, сприятливі правила використання заставного забезпечення. Активізації діяльності ФОП сприятиме створення спеціалізованих приватно державних регіональних фондів для запровадження альтернативних форм фінансування підприємців-початківців.

Найбільшу конкурентоспроможність мале підприємництво демонструє в інноваційній сфері. Для подальшого вдосконалення його фінансового механізму необхідно: «створення сприятливих законодавчих умов для фінансово-кредитних організацій, що фінансують інноваційну діяльність, створення сприятливих організаційно-правових умов для розвитку венчурного інвестування та страхових компаній зі страхування кредитних ризиків в інноваційному підприємстві, визначення частини державної інвестиційної програми, що має інноваційне спрямування, та встановлення контролю за її реалізацією, фінансування за рахунок державних коштів інноваційних проектів, що мають високий економічний ефект, на конкурсній основі, заохочення інвесторів, що вкладають кошти у розвиток наукоємного високотехнологічного виробництва, шляхом надання їм гарантій у вигляді, наприклад, застави високоліквідних активів або пакетів акцій, удосконалення амортизаційної політики, спрямування коштів від приватизації державного майна на інноваційний розвиток галузей народного господарства, залучення фінансових ресурсів позабюджетних фондів, основою функціонування яких

має бути інвестиційно-інноваційна діяльність, розробка механізму залучення в інвестиційно-інноваційну діяльність коштів населення та вивезеного за кордон капіталу українського походження» [34, с. 147].

Погоджуємося з Мищишин І. Р., що основними проблемами, які стримують розвиток малого бізнесу, є: «зниження мотивації до підприємницької діяльності через невисокі фінансові результати господарювання та значну частку суб'єктів господарювання, які збиткові або припинили діяльність; низький рівень захищеності майна та права власності суб'єктів підприємництва через наявність дій, пов'язаних з протиправним захопленням підприємств, недосконалість чинного корпоративного і кримінального законодавства і судової системи; складність та обмеженість доступу без змін залишити і новостворюваних суб'єктів підприємництва до ресурсів і ринків, прав діяльності; велика кількість адміністративних бар'єрів тощо» [35, с. 270].

Процеси фінансового управління доходами і витратами ФОП неможливо розглядати індивідуально, необхідно враховувати зв'язок із внутрішнім і зовнішнім середовищем. Тому, для процесу формування фінансового механізму управління доходами і витратами ФОП важливим є усі компоненти його будови та важелі, що впливають на його функціонування.

Основними чинниками зовнішнього середовища є: «управління фінансами механізму державної підтримки підприємництва, фінансові ризики, інноваційна інфраструктура, онлайн-ресурс» [36, с. 50]. Основними чинниками внутрішнього середовища є: фінансові важелі, фінансові методи та фінансові інструменти, джерела фінансування. При будові фінансового механізму державної підтримки підприємництва варто брати за основу проблемні фактори, що негативно впливають на роботу підприємництва. На їх основі будувати ефективний фінансовий механізм державної підтримки, оскільки класичний фінансовий механізм є сприятливий для ідеальних умов розвитку. Сучасна модель фінансового механізму повинна функціонувати на

взаємодії тих елементів, які зможуть позитивно вплинути на ефективність динаміки фінансового механізму не лише підприємництва, а й усіх його економічних складових.

У нашій країні використовуються різні види державної підтримки МП, передусім - це податкові пільги та кредити під гарантії держави. «Проте державна політика підтримки малих та середніх форм бізнесу істотно відрізняється від політики у провідних економіках. Узагальнення досвіду державного регулювання економіки Франції доводять до висновку, що окремі з використовуваних в цій країні інструментів доцільно застосовувати у нашій країні. Основними формами державного сприяння дрібному та середньому бізнесові у Франції є допомога в одержанні довготермінових і короткотермінових позик, надання податкових пільг, підвищення кваліфікації управлінського персоналу. Адаптування планомірної і цілеорієнтованої політики заохочення інвестицій, гарантій і страхування кредитів, кредитного посередництва сприятимуть розвитку сектора МСП в умовах викликів глобальних та мегарегіональних фінансово-економічних, енергетичних, демографічних криз та процесів» [37, с. 69].

В умовах демократизації фінансової системи зростає роль підтримки МП регіональними органами влади ефективною політики, орієнтованою на безпосереднє залучення фінансово-інвестиційного й ресурсного забезпечення. «Виходячи із сучасного стану кризи та складності прогнозування її термінів, доведено доцільність розгляду двох сценаріїв розвитку регіональної регуляторної політики, відповідно до яких можуть формуватися різний склад, обсяги й структура її фінансово-ресурсного забезпечення. Перший - інерційний, другий – інноваційний та більш перспективний, проте потребує комплексного підходу до формування фінансово-ресурсного забезпечення з розширеним бюджетним інвестуванням, підготовкою до реалізації перспективних фінансово-інвестиційних проектів для бізнесу, залученням інвестицій населення, активною суспільно-психологічною підтримкою» [38, с, 88]. Яремченко Л.

М. у рамках оцінки механізму фінансової політики сприяння розвитку МП в аграрній сфері України провів рейтингування регіонів і встановив, що «10 регіонів мають високий показник ефективності механізму фінансової політики сприяння розвитку МП (з лідерством Київської, Харківської і Полтавської областей); 9 регіонів мають середній показник і 8 регіонів - низький показник» [39]. Механізм реалізації фінансової політики сприяння розвитку МП не є досконалим, проте в окремих регіонах відзначається достатньо високий рівень підтримки діяльності МП державними та недержавними інституціями.

Фінансовий механізм діяльності МП є недосконалим з огляду на самофінансування і брак залучених джерел для ефективного розвитку. «Доступність цих джерел для малого підприємництва на сучасному етапі обмежена в результаті відсутності ефективною державною регуляторною політики та інфраструктури фінансової підтримки. Відповідно реалізація комплексної системи заходів щодо удосконалення системи державної підтримки малого підприємництва дозволить удосконалити механізми фінансування останнього, що, у свою чергу, розширить джерела фінансування, підвищить ефективність використання фінансових ресурсів, активізує розвиток малого бізнесу в цілому. Це підвищує роль таких альтернативних джерел фінансового розвитку вітчизняних малих підприємств як лізинг, форфейтинг, венчурне фінансування» [40, с. 1093].

Основними формами фінансового забезпечення реалізації державної політики підтримки малого підприємництва є: «фінансовий кредит через уповноважений банк; гарантії (поруки) банкам та небанківським фінансовим установам для одержання кредитів суб'єктами підприємницької діяльності; часткова компенсація процентної ставки за надані кредити суб'єктам підприємницької діяльності у банках та небанківських фінансових установах; фінансова допомога на безповоротній основі на фінансування цільових програм та проектів у рамках Національної програми; безпроцентна фінансова допомога на поворотній основі» [41, с. 55].

У контексті поширення ідеї сталого розвитку національної економіки зростає роль екологічно безпечного підприємництва та його фінансового забезпечення, оскільки його діяльність спрямована на усунення негативних наслідків природокористування; виробництво екологічно безпечних товарів; збільшення екологічної корисності; раціональне використання природних ресурсів; використання екологічно безпечної сировини, матеріалів, обладнання, технологій; створення спеціальної екологічної техніки; вживання вторинних ресурсів; маловідхідне або безвідхідне виробництво; поширення інноваційних характеристик екологічних товарів [42, с. 93]. Одночасне проведення фінансового і внутрішнього екологічного аудиту діяльності СГД матиме позитивний економічний та екологічний ефект як на мікро-, так і на макрорівні.

Оцінивши сучасний стан підтримки МП в українських умовах, слід вказати на нагальну потребу реалізації міжнародних програм з інноваційною складовою; використання методів прямого впливу через фінансування, а саме: «бонус на інновації», «дешева ліцензія», «розвиток кадрів», «впровадження ноу-хау»; фінансове консультування.

Ліквідація адміністративних бар'єрів, реалізація інноваційних цільових фінансово-кредитних програм матимуть очікуваний позитивний вплив на МП, фінансову систему, національну економіку загалом: зростання людського капіталу, збільшення кількості зайнятих та їх доходів; підвищення культури підприємництва; зростання інноваційної складової діяльності суб'єктів МП; формування сприятливого бізнес-середовища [43, с. 136]. Збільшення частки суб'єктів МП у ВВП країни (макрорівень) чи регіону (мікрорівень) має супроводжуватися якісними змінами його фінансового механізму на мікрорівні.

Висновки до розділу 1

1. Відповідно до законодавства України фізичні особи-підприємці можуть відноситися або до суб'єктів мікропідприємництва, або до суб'єктів малого підприємництва.

2. Фінансовий механізм управління діяльністю ФОП являє собою сукупність форм і методів впливу на фінансові ресурси з метою збільшення їх прибутковості, прискорення оборотності тощо. Фінансовий механізм управління доходами і витратами ФОП має ієрархічну структуру, функціонує на принципах загальності, неповторюваності, відкритості, виконує такі функції: розподільну, контрольну, стабілізаційну, адаптаційну та захисну.

3. Кожен СГД повинен отримати легітимацію своєї діяльності, представлену державною реєстрацією та отриманням окремих дозвільних документів на зайняття тим чи іншим видом господарської діяльності у формі патентів, ліцензій, різних дозволів тощо. Право на здійснення підприємницької або іншої господарської діяльності може бути реалізоване СГД за певних загальних та спеціальних умов. Загальними є вид й організаційно-правова форма суб'єкта, спеціальні - набуття права на певний вид підприємницької чи некомерційної господарської діяльності.

4. Управління доходами ФОП потребує формування управлінської звітності, яка дозволить сформувати інформаційні потреби управління, для аналізу, оцінки та контролю його діяльності. Інформація про доходи і витрати впливає на фінансовий стан ФОП, розрахунок ключових показників ефективності його діяльності. Вибір форм і порядок складання управлінської звітності залежить від особливостей діяльності ФОП, організаційної структури управління, специфіки відтворювального процесу, що включає придбання, виробництво, реалізацію продукції, а також інвестування та управління.

5. Показано, що доходи і витрати ФОП відображаються у типовій формі, наведено схему організації процесу обліку доходів та витрат.

Підвищення ефективності фінансового механізму управління доходами і витратами ФОП потребує удосконалення спрощеної системи оподаткування, форм і методів фінансового забезпечення, оскільки безпосередньо впливає на фінансову безпеку ФОП.

6. Процеси фінансового управління доходами і витратами ФОП неможливо розглядати індивідуально, необхідно враховувати зв'язок із внутрішнім і зовнішнім середовищем. Тому, для процесу формування фінансового механізму управління доходами і витратами ФОП важливим є усі компоненти його будови та важелі, що впливають на його функціонування.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ І ВИТРАТАМИ ФОП (НА ПРИКЛАДІ ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»)

2.1. Фінансово-економічний паспорт ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

Об'єктом кваліфікаційної магістерської роботи є ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна». Її юридична адреса: Україна, 04213, місто Київ, пр.Героїв Сталінграда, будинок 53, квартира 17. ФОП здійснює такі види діяльності у сфері комп'ютерного програмування, консультування та пов'язаної з ними діяльності, а також надання інформаційних послуг:

62.02 Консультування з питань інформатизації (основний);

62.09 Інша діяльність у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем;

63.11 Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність;

63.99 Надання інших інформаційних послуг.

Державна реєстрація ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» відбулася у листопаді 2020 року.

ФОП є платником ПДВ, ЄП за третьою групою і сплачує його за звичайною ставкою 3% і підвищеною 15%, коли обсяги доходу перевищують встановлені граничні рамки, або генеруються не передбаченими видами економічної діяльності. Сплата ЄСВ «за себе» для пенсійного стажу проводиться за ставкою 22% від мінімальної заробітної плати (1320 грн. у з 01 січня 2021 році; з 01 грудня 2021 року - 1430 грн.). Загалом третя група

містить альтернативні варіанти сплати ЄП: 3 % доходу при сплаті ПДВ; 5 % доходу у разі включення ПДВ до складу ЄП [44, с. 123].

Джерелом інформації для аналізу ФОП слугує Книга обліку доходів і витрат, у якій за підсумком робочого дня, протягом якого отримано дохід, на підставі первинних документів здійснюються записи про отримані доходи та документально підтверджені витрати [45]. Зазначена вимога передбачена статтею 177 ПКУ. В умовах ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» книга ведеться в електронному вигляді. Для цього зазначена ФОП отримала посилені сертифікати відкритих ключів, сформованих відповідними акредитованими центрами, включених до системи подання податкових документів в електронному вигляді. ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» уклала договір про визнання електронних документів з органом ДПС, сформувала заяву на отримання Книги і надіслала її до ДПІ в Оболонському районі м. Києва засобами електронного зв'язку з дотриманням умов щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у встановленому порядку. ДПІ в Оболонському районі м. Києва зареєстрував заяву ФОП на отримання Книги у реєстрі поданих заяв та протягом 3 робочих днів сформував і надіслав ФОП повідомлення про реєстрацію Книги із зазначенням реєстраційного номера та дати її реєстрації. Отримавши повідомлення про реєстрацію Книги, ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» здійснює операції з її ведення згідно з визначеним порядком. Записи у Книзі виконуються за підсумками робочого дня, протягом якого отримано дохід, а помилки виправляються шляхом доповнення рядка, в якому відображається від'ємне або позитивне значення.

Для здійснення зареєстрованої діяльності ФОП володіє активами (основними засобами, нематеріальними активами, оборотними активами), динаміку яких представлено на рис. 2.1.

Рис. 2.1 – Динаміка активів ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

Джерело: власні розрахунки

Протягом річного періоду вартість активів зросла на 2345 тис. грн., або на 13,08%. Основні засоби збільшилися на 1497 тис. грн., або на 13,97% (табл. 2.1), нематеріальні активи – на 511 тис. грн., або на 9,01%. Вартість оборотних активів зросла із 1272 до 1387 тис. грн., або на 217 тис. грн. (темپ приросту 17,06%). Вартість інших активів зросла із 267 до 387 тис. грн., або на 120 тис. грн. (темп приросту 44,94%). Загальна вартість активів зросла із 17923 тис.грн до 20268 тис.грн., або на 2345 тис.грн, 13,08%.

Протягом аналізованого періоду структура активів змінилася незначно. Питома вага основних засобів зросла з 59,77% до 60,24%, нематеріальних активів – скоротилася із 31,64% до 30,5%. Частка оборотних активів зросла з 7,10% до 7,35%, а інших активів – з 1,49% до 1,91%.

Таблиця 2.1

Динаміка активів ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

Статті активів	01.01.2021	01.04.2021	01.07.2021	01.10.2021	Абсолютний приріст, грн.	Темп приросту, %
Основні засоби	10713	11271	11672	12210	1497	13,97
Нематеріальні активи	5671	5978	6081	6182	511	9,01
Оборотні активи	1272	1387	1409	1489	217	17,06
Інші активи	267	302	356	387	120	44,94
Разом	17923	18938	19518	20268	2345	13,08

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.2

Динаміка структури активів ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

Статті активів	01.01.2021	01.04.2021	01.07.2021	01.10.2021	Абсолютний приріст, %
Основні засоби	59,77	59,52	59,80	60,24	0,47
Нематеріальні активи	31,64	31,57	31,16	30,50	-1,14
Оборотні активи	7,10	7,32	7,22	7,35	0,25
Інші активи	1,49	1,59	1,82	1,91	0,42
Разом	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00

Джерело: власні розрахунки

Кожний актив має відповідне джерело фінансування (табл. 2.3). Протягом аналізованого періоду власний капітал ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» скоротився із 14338 тис. грн. до 13931 тис. грн., або на 407,8 тис. грн. (2,84%). При цьому зобов'язання збільшилися з 3584,6 тис. грн. до 6337,4 тис. грн., або на 2752,8 тис. грн. (76,80%). Найбільший приріст обумовлений іншими зобов'язаннями - 1430,8 тис. грн. (380,53%). Заборгованість з оплати праці зросла із 867 тис. грн. до 1289 тис. грн., або на 422 тис. грн. (48,67%), зі сплати ЄП та ЄСВ – із 435 тис. грн. до 606,8 тис. грн., або на 171,8 тис. грн. (39,49%).

Основним джерелом фінансування ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» є її власний капітал (табл. 2.4), частка якого скоротилася з 80,0% до 68,7%, або на 11,3% через збитковість діяльності. Відповідно питома вага зобов'язань зросла з 20,0% до 31,3%, або на 11,3%. Збільшилася частка усіх статей зобов'язань: за товари, роботи, послуги – із 10,6% до 13,0%, або на 2,4%, по оплаті праці – із 4,8% до 6,4%, або на 1,5%, зі сплати ЄП та ЄСВ – із 2,4% до 3,0%, або на 0,6%. Питома вага інших зобов'язань збільшилася з 2,1% до 8,9%, або на 6,8%.

2.2. Аналіз доходів ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

Доходи ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» формуються видами діяльності, передбаченими у ЄДР. Сумарний дохід, дохід від консультування з питань інформатизації та іншої діяльності у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем протягом IV кв. 2020 - III кв. 2021 змінювався за експоненціальним законом (рис. 2.3).

Таблиця 2.3

Динаміка пасивів ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

Статті активів	01.01.2021	01.04.2021	01.07.2021	01.10.2021	Абсолютний приріст, тис. грн.	Темп приросту, %
Власний капітал	14338	14280,5	14128	13931	-407,8	-2,84
Зобов'язання, у т.ч.	3584,6	4657,5	5390,1	6337,4	2752,8	76,80
- за товари, роботи, послуги	1906,6	1995,6	2415,9	2634,8	728,2	38,19
-по оплаті праці	867	706,7	1020,7	1289	422	48,67
-зі сплати ЄП та ЄСВ	435	219,7	501,6	606,8	171,8	39,49
-інші	376	1735,5	1451,9	1806,8	1430,8	380,53
Разом	17923	18938	19518	20268	2345	13,08

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.4

Динаміка структури пасивів ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

Статті активів	01.01.2021	01.04.2021	01.07.2021	01.10.2021	Абсолютний приріст, %
Власний капітал	80,0	75,4	72,4	68,7	-11,3
Зобов'язання, у т.ч.	20,0	24,6	27,6	31,3	11,3
- за товари, роботи, послуги	10,6	10,5	12,4	13,0	2,4
-по оплаті праці	4,8	3,7	5,2	6,4	1,5
-зі сплати ЄП та ЄСВ	2,4	1,2	2,6	3,0	0,6
-інші	2,1	9,2	7,4	8,9	6,8
Разом	100,0	100,0	100,0	100,0	0,0

Джерело: власні розрахунки

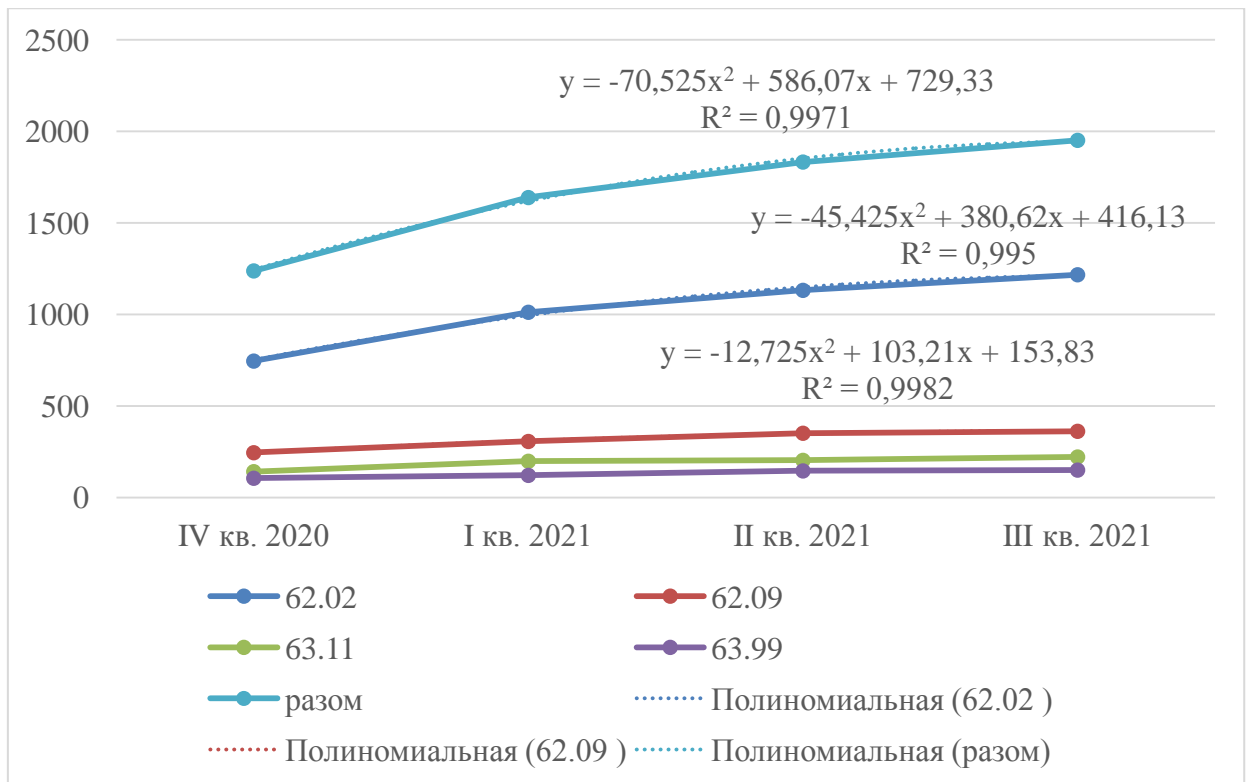

Рис. 2.3 – Динаміка доходів ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

Джерело: власні розрахунки

Протягом річного періоду за квартальними даними доходи зросли на 713,5 тис. грн., або на 57,62% (табл. 2.1). Найбільшими темпами збільшилися доходи від консультування з питань інформатизації (на 471,7 тис. грн., або на 63,26%). Доходи від іншої діяльності у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем збільшилися на 117 тис. грн., або на 47,72%, доходи від оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язаної з ними діяльності – на 80,2 тис. грн., або на 56,6%, доходи від надання інших інформаційних послуг – на 44,6 тис. грн., або на 42,19%.

У структурі доходів найбільшу питому вагу мають доходи від консультування з питань інформатизації, які збільшилися з 60,22% до 62,37%, або на 2,15% (табл. 2.2).

Таблиця 2.1

Динаміка доходів ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

Код КВЕД	Вид економічної діяльності	IV кв. 2020	I кв. 2021	II кв. 2021	III кв. 2021	Разом	Абсолютний приріст, тис. грн.	Темп приросту, %
62.02	Консультавання з питань інформатизації (основний);	745,7	1012,5	1132,3	1217,4	4107,9	471,7	63,26
62.09	Інша діяльність у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем;	245,2	306,7	351,6	362,2	1265,7	117	47,72
63.11	Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність;	141,7	198,5	203,5	221,9	765,6	80,2	56,60
63.99	Надання інших інформаційних послуг.	105,7	121,4	145,7	150,3	523,1	44,6	42,19
	Разом	1238,3	1639,1	1833,1	1951,8	6662,3	713,5	57,62

Джерело: власні розрахунки

При цьому частка доходів від інших видів діяльності скоротилася: від іншої діяльності у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем – із 19,8% до 18,56%, або на 1,24%, від оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язаної з ними діяльності – із 11,44% до 11,37%, або на 0,07%, від надання інших інформаційних послуг – із 8,54% до 7,70, або на 0,84%.

Структуру доходів ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» за річними даними наведено на рис. 2.4.

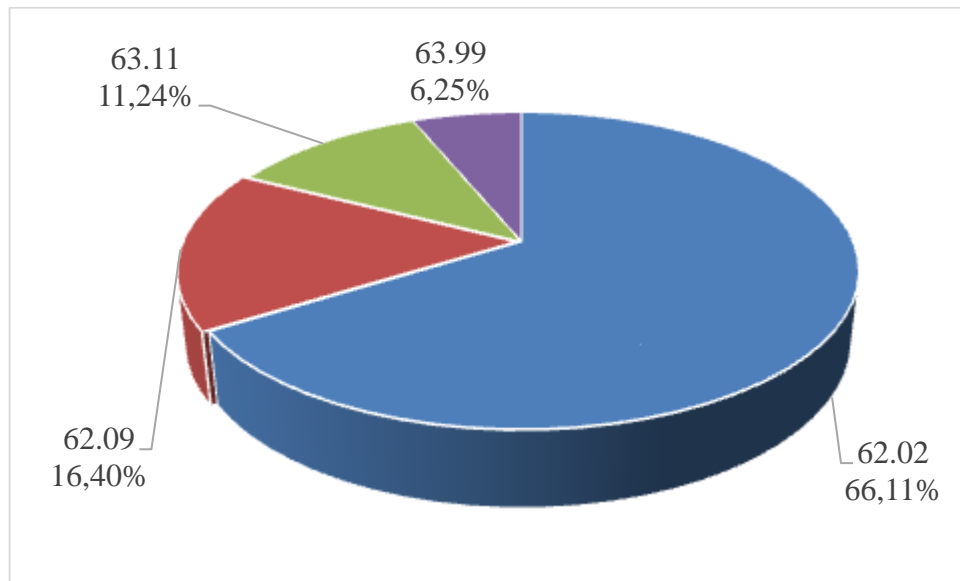

Рис. 2.4 - Структура доходів ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» за річними даними IV кв. 2020 - III кв. 2021.

Джерело: власні розрахунки

У структурі доходів ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» за річними даними IV кв. 2020 - III кв. 2021 найбільшу питому вагу має діяльність за КВЕД 62.02 (66,11%), друге місце - діяльність за КВЕД 62.09 (16,40%), третє місце - діяльність за КВЕД 63.11 (11,24%), четверте місце - діяльність за КВЕД 63.99 (6,25%).

Таким чином, збільшення питомої ваги доходів від основної діяльності ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» свідчить про зміцнення її конкурентоспроможності на ринку надання інформаційних послуг.

Таблиця 2.2

Динаміка структури доходів ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

Код КВЕД	Вид економічної діяльності	IV кв. 2020	I кв. 2021	II кв. 2021	III кв. 2021	Разом	Абсолютний приріст, тис. грн.
62.02	Консультавання з питань інформатизації (основний);	60,22	61,77	61,77	62,37	61,66	2,15
62.09	Інша діяльність у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем;	19,80	18,71	19,18	18,56	19,00	-1,24
63.11	Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність;	11,44	12,11	11,10	11,37	11,49	-0,07
63.99	Надання інших інформаційних послуг.	8,54	7,41	7,95	7,70	7,85	-0,84
	Разом	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00

Джерело: власні розрахунки

2.3. Оцінка витрат ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

Витрати ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» формуються видами діяльності, передбаченими у ЄДР. Сумарні витрати, витрати від консультування з питань інформатизації та іншої діяльності у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем протягом IV кв. 2020 - III кв. 2021 змінювалися за законом лінійної регресії (рис. 2.5).

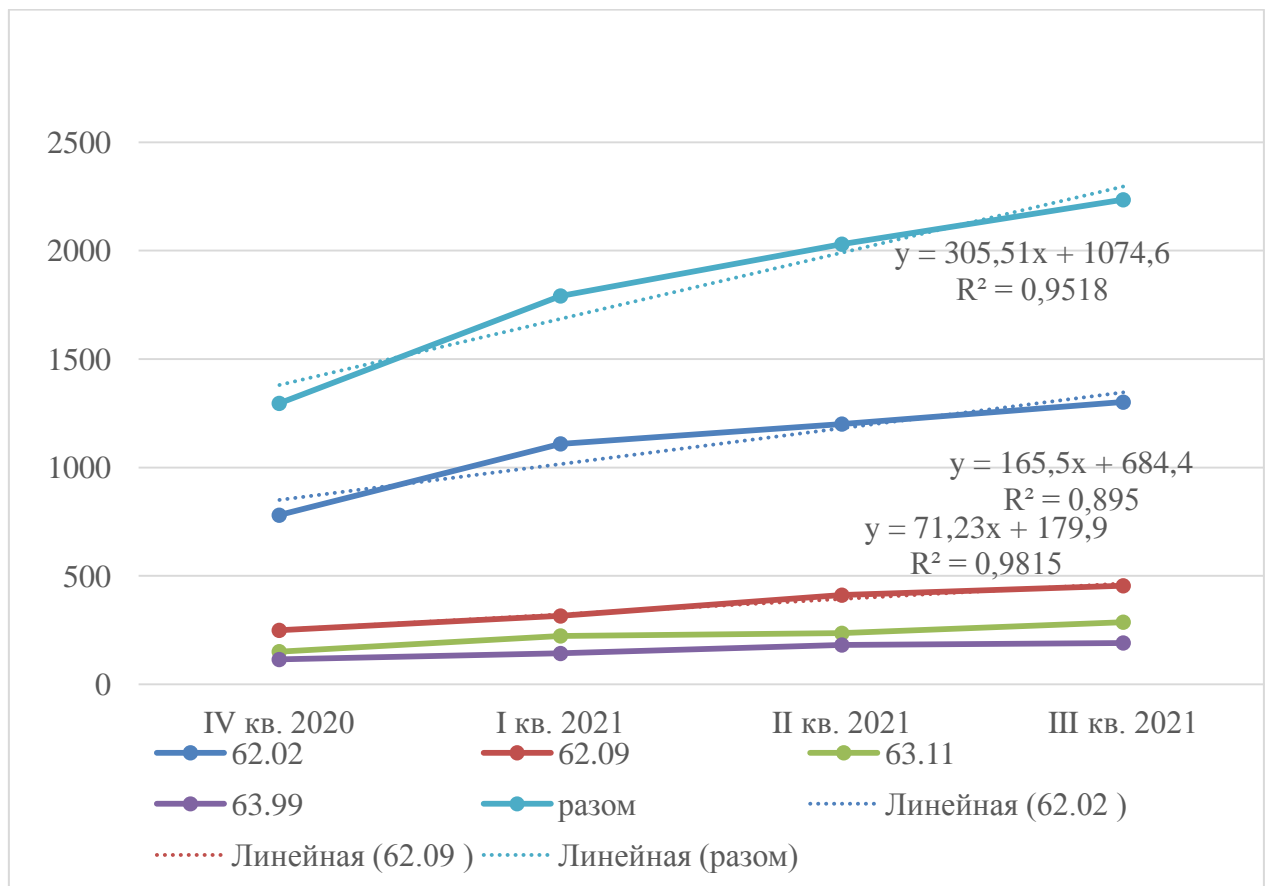

Рис. 2.5 – Динаміка витрат ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

Джерело: власні розрахунки

Протягом річного періоду за кварталними даними витрати зросли на 1138,8 тис. грн., або на 87,86% (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Динаміка витрат ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

Код КВЕД	Вид економічної діяльності	IV кв. 2020	I кв. 2021	II кв. 2021	III кв. 2021	Разом	Абсолютний приріст, тис. грн.	Темп приросту, %
62.02	Консультавання з питань інформатизації (основний);	780,5	1109,5	1200,9	1301,7	4392,6	521,2	66,78
62.09	Інша діяльність у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем;	249,5	315,7	411,8	454,9	1431,9	205,4	82,32
63.11	Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність;	151,3	223,8	235,8	287,1	898,0	135,8	89,76
63.99	Надання інших інформаційних послуг.	114,9	142,7	181,9	191,3	630,8	76,4	66,49
	Разом	1296,2	1791,7	2030,4	2235,0	7353,3	938,8	72,43

Джерело: власні розрахунки

Найбільшими темпами збільшилися витрати від оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язаної з ними діяльності – на 135,8 тис. грн., або на 89,76%. Витрати від іншої діяльності у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем збільшилися на 205,4 тис. грн., або на 82,32%, витрати від оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язаної з ними діяльності – на 135,8 тис. грн., або на 89,76%, витрати від надання інших інформаційних послуг – на 76,4 тис. грн., або на 66,49%.

У структурі витрат найбільшу питому вагу мають витрати від консультування з питань інформатизації, які збільшилися з 60,21% до 61,67%, або на 1,46%. При цьому частка витрат від інших видів діяльності скоротилася: від іншої діяльності у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем – із 19,25% до 18,68%, або на 0,57%, від оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язаної з ними діяльності – із 11,67% до 11,79%, або на 0,12%, від надання інших інформаційних послуг – із 8,86% до 7,86%, або на 1,01%.

Структуру витрат ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» за річними даними наведено на рис. 2.4.

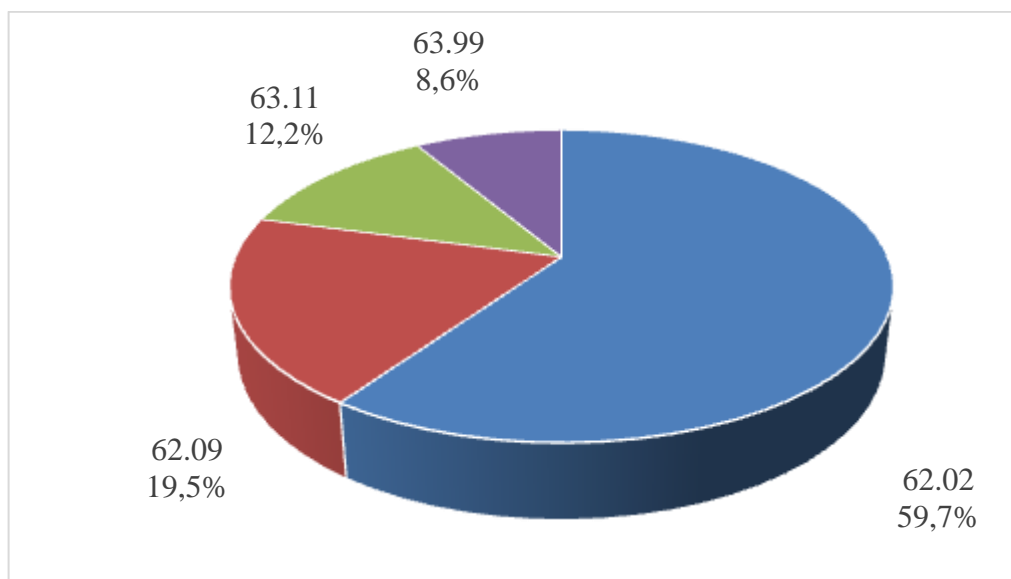

Рис. 2.4 - Структура витрат ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» за річними даними IV кв. 2020 - III кв. 2021.

Джерело: власні розрахунки

Таблиця 2.4

Динаміка структури витрат ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

Код КВЕД	Вид економічної діяльності	IV кв. 2020	I кв. 2021	II кв. 2021	III кв. 2021	Разом	Абсолютний приріст, тис. грн.
62.02	Консультавання з питань інформатизації (основний);	60,21	63,94	61,06	61,67	61,81	1,46
62.09	Інша діяльність у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем;	19,25	16,69	19,33	18,68	18,47	-0,57
63.11	Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність;	11,67	11,83	11,07	11,79	11,58	0,12
63.99	Надання інших інформаційних послуг.	8,86	7,54	8,54	7,86	8,14	-1,01
	Разом	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00

Джерело: власні розрахунки

У структурі витрат ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» (табл. 2.4) за річними даними IV кв. 2020 - III кв. 2021 найбільшу питому вагу має діяльність за КВЕД 62.02 (59,7%), друге місце - діяльність за КВЕД 62.09 (19,5%), третє місце - діяльність за КВЕД 63.11 (12,2%), четверте місце - діяльність за КВЕД 63.99 (8,6%).

Таким чином, збільшення питомої ваги витрат від основної діяльності ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» свідчить про скорочення її конкурентоспроможності на ринку надання інформаційних послуг.

Загалом діяльність ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» є збитковою. Величина збитків зросла з 57,9 тис. грн. до 283,2 тис. грн., або у 4,9 разів (рис. 2.5).

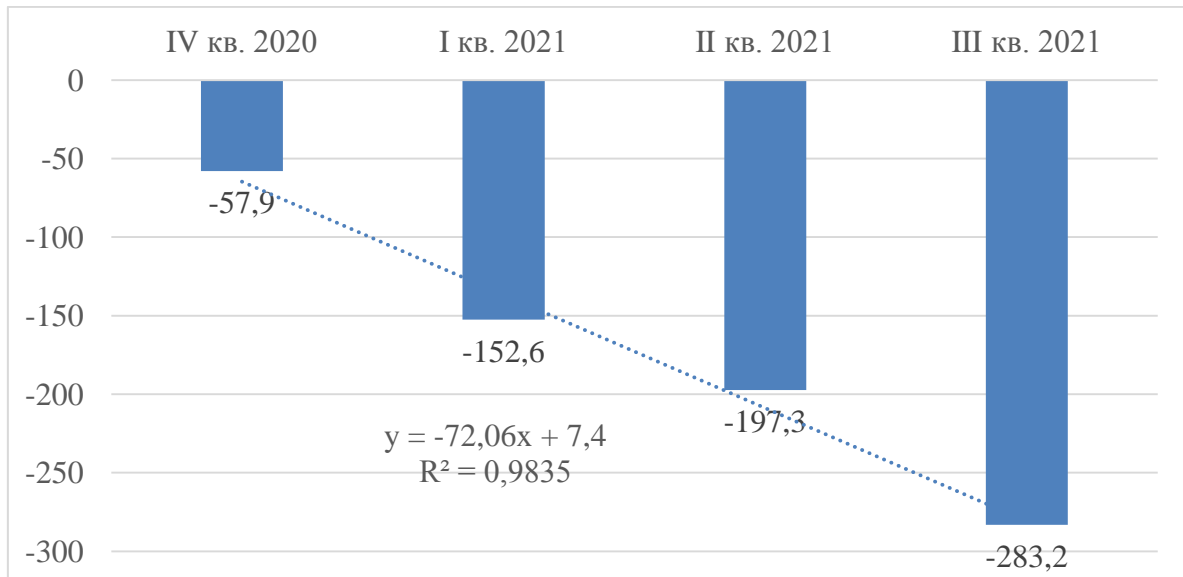

Рис. 2.5 – Динаміка фінансових результатів ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» за річними даними IV кв. 2020 - III кв. 2021.

Джерело: власні розрахунки

Таким чином, ефективність фінансового менеджменту ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» слід визнати низькою з огляду на збитковість діяльності.

Висновки до розділу 2

1. Об'єктом кваліфікаційної магістерської роботи є ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна», яка здійснює діяльність у сфері комп'ютерного програмування, консультування та пов'язаної з ними діяльності, а також надає інформаційні послуги.

2. ФОП є платником ПДВ, ЄП за третьою групою і сплачує його за звичайною ставкою 3% і підвищеною 15%, коли обсяги доходу перевищують встановлені граничні рамки, або генеруються не передбаченими видами економічної діяльності. Сплата ЄСВ «за себе» для пенсійного стажу проводиться за ставкою 22% від мінімальної заробітної плати (1320 грн. у з 01 січня 2021 році; з 01 грудня 2021 року - 1430 грн.).

3. Джерелом інформації для аналізу ФОП слугує Книга обліку доходів і витрат, у якій за підсумком робочого дня, протягом якого отримано дохід, на підставі первинних документів здійснюються записи про отримані доходи та документально підтверджені витрати.

4. Для здійснення зареєстрованої діяльності ФОП володіє активами (основними засобами, нематеріальними активами, оборотними активами). Протягом річного періоду вартість активів зросла на 2345 тис. грн., або на 13,08%, а структура активів змінилася незначно. Питома вага основних засобів зросла з 59,77% до 60,24%, нематеріальних активів – скоротилася із 31,64% до 30,5%. Частка оборотних активів зросла з 7,10% до 7,35%, а інших активів – з 1,49% до 1,91%.

5. Протягом аналізованого періоду власний капітал ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» скоротився із 14338 тис. грн. до 13931 тис. грн., або на 407,8 тис. грн. (2,84%) через отримані збитки. При цьому зобов'язання збільшилися з 3584,6 тис. грн. до 6337,4 тис. грн., або на 2752,8 тис. грн. (76,80%). Найбільший приріст обумовлений іншими зобов'язаннями, також зросла заборгованість з оплати праці, зі сплати ЄП та ЄСВ.

6. Основним джерелом фінансування ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» є її власний капітал, частка якого скоротилася з 80,0% до 68,7%, або на 11,3% через збитковість діяльності. Відповідно питома вага зобов'язань зросла за рахунок усіх статей зобов'язань: за товари, роботи, послуги, по оплаті праці, зі сплати ЄП та ЄСВ., інших зобов'язань.

7. Доходи ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» формуються видами діяльності, передбаченими у ЄДР. Сумарний дохід, дохід від консультування з питань інформатизації та іншої діяльності у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем протягом IV кв. 2020 - III кв. 2021 змінювався за експоненціальним законом. У структурі доходів ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» за річними даними IV кв. 2020 - III кв. 2021 найбільшу питому вагу має діяльність за КВЕД 62.02 (66,11%), друге місце - діяльність за КВЕД 62.09 (16,40%), третє місце - діяльність за КВЕД 63.11 (11,24%), четверте місце - діяльність за КВЕД 63.99 (6,25%). Збільшення питомої ваги доходів від основної діяльності ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» свідчить про зміцнення її конкурентоспроможності на ринку надання інформаційних послуг.

8. Сумарні витрати, витрати від консультування з питань інформатизації та іншої діяльності у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем протягом IV кв. 2020 - III кв. 2021 змінювалися за законом лінійної регресії. Протягом річного періоду за кварталними даними витрати зросли на 1138,8 тис. грн., або на 87,86%. Найбільшими темпами збільшилися витрати від оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язаної з ними діяльності. У структурі витрат найбільшу питому вагу мають витрати від консультування з питань інформатизації, які збільшилися з 60,21% до 61,67%, або на 1,46%.

9. У структурі витрат ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» за річними даними IV кв. 2020 - III кв. 2021 найбільшу питому вагу має діяльність за КВЕД 62.02 (59,7%), друге місце - діяльність за КВЕД 62.09 (19,5%), третє місце - діяльність за КВЕД 63.11 (12,2%), четверте

місце - діяльність за КВЕД 63.99 (8,6%). Збільшення питомої ваги витрат від основної діяльності ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» свідчить про скорочення її конкурентоспроможності на ринку надання інформаційних послуг.

10. Загалом діяльність ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» є збитковою. Величина збитків зросла з 57,9 тис. грн. до 283,2 тис. грн., або у 4,9 разів. Таким чином, ефективність фінансового менеджменту ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» слід визнати низькою з огляду на збитковість діяльності.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ДОХОДАМИ І ВИТРАТАМИ ФОП

3.1. Клієнт-орієнтований підхід як основа зростання доходів фізичної особи-підприємця

ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» працює на інноваційному ринку, але характеризується збитковою діяльністю. Тому для виправлення ситуації на краще пропонується клієнт-орієнтований підхід [46, с. 97]. Управління взаємовідношеннями з клієнтами (англ. *CRM - Customer Relationship Management*) є новим трендом фінансового і маркетингового управління, який має свої переваги і недоліки. *CRM* - це стратегія організації сучасного бізнесу, для якої характерний підхід до користувача як центру фінансової моделі бізнесу. Етапами впровадження *CRM* є: розробка стратегії бізнесу, пошук оптимального порядку взаємодії компанії з клієнтами, реінжиніринг процесів, що належать до роботи з клієнтами; вибір програмних продуктів для забезпечення роботи, розробка бюджетів і планованих результатів. Недоліком *CRM*-систем являється проблема захисту персональних даних сховища ФОП [47, с. 661].

ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» отримує збитки від діяльності у сфері комп'ютерного програмування, консультування та пов'язаної з ними діяльності, надання інформаційних послуг, оскільки замість ринку виробника сформувався ринок споживача, який сьогодні диктує бізнесу свої умови та переваги. Для успішного та прибуткового функціонування ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» потрібно сформулювати стратегії відбору клієнтів, налагодити стосунки та зв'язки з ними за рахунок надання додаткових послуг та створення для них особливих умов, які покращуватимуть їх лояльність і в подальшому. У процесі створення додаткових благ для своїх клієнтів ФОП «Крашеніннікова Олександра

Володимирівна» взаємодіє з багатьма стейкхолдерами: клієнтами, постачальниками, партнерами, посередниками, засобами масової інформації тощо. Вибудовування відносин із ними на основі *CRM*-підходу дозволяє збирати відповідну інформацію, управляти споживачами, включаючи збір, зберігання та аналіз даних про них, постачальників, партнерів [48, с. 59]. У рамках *CRM*-підходу основними бізнес-процесами є такі:

- оперативний (передбачає автоматизацію споживчих бізнес-процесів, допомагає персоналу, який працює з клієнтами, краще виконувати свої функції);
- співробітницький (взаємодія зі споживачами без участі персоналу);
- аналітичний (всебічний аналіз інформації про споживачів).

Ефективність впровадження клієнт-орієнтованого підходу в діяльності ФОП повинно базуватися на взаємодії трьох основних елементів: персонал (всі працівники компанії повинні бути клієнт-орієнтовані та керуватися клієнт-орієнтованим підходом у своїй роботі); процес (необхідний реінжиніринг усіх бізнес-процесів для більш якісного обслуговувати клієнтів), технології (необхідні комп'ютерні програми та комплекси, які систематизують та узагальнюють інформацію про клієнтів). Наявність та взаємодія цих трьох елементів забезпечить впровадження клієнт-орієнтованого підходу у ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» та стабільність управління відносинами з контрагентами. Клієнт-орієнтований підхід передбачає фокусування на задоволенні потреб клієнта та надання йому особливих та/ або додаткових послуг. Використання клієнт-орієнтованого підходу дозволить ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» впроваджувати інноваційні рішення; покращувати систему управління взаємовідносинами з контрагентами; максимально використовувати свої сильні сторони з метою задоволення клієнтських потреб та отримання додатних фінансових результатів; виявляти свої слабкі місця по відношенню до клієнтів та ефективно їх нівелювати; підвищувати свою конкурентоспроможність та розвивати наявний потенціал ФОП;

налагоджувати систему комунікацій та покращувати синергію всередині ФОП; навчатися швидко реагувати на зміни ринку, потреби клієнтів, дії конкурентів, краще взаємодіяти із зовнішнім середовищем.

Перевагами впровадження клієнт-орієнтованого підходу до управління ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» є [49]: синергія усіх видів діяльності, забезпечення належного контролю та постійного моніторингу змін ринку товарів і послуг, конкурентного середовища, змін побажань та потреб клієнтів; підвищення конкурентоспроможності за рахунок глибокого вивчення потреб клієнтів та впровадження додаткових сервісів та послуг, що збільшують цінність товару, послуг та сервісів для клієнта та гарантують його подальшу зацікавленість та прихильність; підтримання рівня задоволеності та зацікавленості клієнтів у продукції та послугах ФОП, забезпечення стабільного рівня додатних фінансових результатів за рахунок постійних клієнтів, утримання яких є пріоритетним та прибутковим; оптимізація бізнес-процесів; зниження витрат ФОП за рахунок вивчення поведінки клієнтів та фокусування лише на найприбутковіших з них, тих, що можуть забезпечити стабільний рівень прибутковості для ФОП; підвищення якості продукції за рахунок безперервного вдосконалення товару та комплексу додаткових послуг до нього, моніторингу зміни потреб клієнтів, роботи на випередження майбутніх потреб споживачів; нарощування ринкової вартості та підвищення капіталізації ФОП, створення пізнаваного бренду, позитивної репутації на ринку товарів та послуг. Отже, на сьогоднішній день впровадження клієнт-орієнтованого управління для підвищення конкурентоспроможності ФОП є відносно новим, в той час, як світовий досвід налічує багато прикладів успішного застосування даного підходу. В умовах глобалізації ринку товарів та послуг, високої конкуренції на ньому, інформаційної та рекламної насиченості, управління ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» як клієнт-орієнтованою системою має очевидні переваги і відкриває широкі можливості для зростання ефективності роботи та забезпечення її прибутковості за рахунок

впровадження нових сучасних концепцій управління відносинами з клієнтами. Поточні і перспективні потреби клієнтів та ключові компетенції ФОП знаходяться у постійному взаємозв'язку та взаємному розвитку і регулюються у двосторонньому порядку. Клієнти диктують ринку товарів і послуг свої потреби, в той час як ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» може генерувати задоволення нових потреб споживачів, випереджаючи конкурентів за допомогою впровадження клієнт-орієнтованого управління. ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» завжди орієнтується на своїх споживачів, але поняття клієнт-орієнтованості та впровадження даного підходу потребує від ФОП відповідності певним вимогам. Зокрема, необхідні синергія усіх структурних елементів системи організації її діяльності, впровадження корпоративної культури, спільних цінностей, які поділяють усі наймані працівники. У процесі впровадження даного підходу виникають певні складнощі, пов'язані із неправильним трактуванням клієнт-орієнтованості ФОП як такої та відсутності дій керівництва щодо впровадження та контролю процедур, які дозволяють налаштувати механізм взаємодії між потребами клієнтів з одного боку та ключовими компетенціями ФОП з іншого.

Застосування клієнт-орієнтованого підходу в сфері розвитку інноваційної системи країни є запорукою досягнення найкращих цілей [50, с. 6]. Прямі кількісні результати для застосування клієнт-орієнтованого підходу – це зменшення витрат, збільшення рентабельності, освоєння нових ринків, залучення додаткових замовлень на надання послуг, максимальне задоволення потреб клієнтів. Запорукою успішного розвитку інноваційної діяльності ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» є застосування клієнт-орієнтованого підходу до її планування. Лише таким чином вдасться забезпечити планування та створення системи зі структурою і параметрами, максимально наближеними до потреб клієнтів – користувачів послуг у сфері комп'ютерного програмування, консультування та пов'язаної з ними діяльності, а також інформаційних послуг.

Альтернативними варіантами розвитку *CRM*-підходу є об'єктно-і аспектно-орієнтоване програмування [51, с. 185]. Перевагами АОП є: застосування для роботи з базою даних, недоліками – перевірка прав доступу. Перевагами ООП є: універсальність із точки зору інженерії, недоліками - неможливість локалізації наскрізної функціональності в одному класі, збільшення зв'язності класів; збільшення глибини дерева наслідування для ієрархії класів; недостатня модульність. Всі ці проблеми свідчать про те, що буде складно вносити зміни в програмний код і використовувати його повторно. Причиною є наявність наскрізної функціональності в різних модулях системи, що ускладнює інспектування коду, виявлення помилок, значно ускладнює супровід.

3.2. Адаптація системи директ-костинг до управління витратами фізичної особи-підприємця

В умовах ринкової економіки ефективне функціонування ФОП передбачає необхідність ефективного управління доходами і витратами. Діяльність будь-якого ФОП передбачає виникнення певних витрат, а її конкурентоспроможність в сучасних умовах багато в чому визначається її вмінням ефективно управляти своїми витратами. Тому обрані методики визначення собівартості виробництва продукції – одне з основних завдань управлінського обліку. У зарубіжній практиці управління підприємствами поширеним є принцип «різна собівартість для різних цілей».

Для організації ефективного управління доходами і витратами в діяльності ФОП рекомендується створення сучасної системи бюджетування, яка б була заснована на розробці і контролі виконання ієрархічної системи бюджетів. «Сьогодні організація бюджетування багатьох ФОП пов'язана зі значними труднощами, зумовленими, з одного боку, відсутністю відповідної системи інформаційного забезпечення та невмінням працівників різних

структурних підрозділів підготувати відповідні дані для їх використання в процесі планування, а з іншого — нерозумінням керівництва переваг бюджетування. Хибні принципи, які домінували за централізованого планування, стали одним з основних чинників низької ефективності народного господарства загалом й окремих суб'єктів господарювання зокрема. З іншого боку, як свідчить досвід економічно розвинутих країн та вітчизняна практика, відсутність планів (бюджетів) або прорахунки в їх складанні стають суттєвим чинником, який може зумовити фінансову кризу в діяльності ФОП» [52, с. 38].

Для зменшення витрат ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» пропонується система директ-костингу як метод обліку затрат та калькулювання собівартості продукції. Директ-костинг є запозиченим терміном із зарубіжної теорії управлінського обліку, у вітчизняній практиці більш адекватним є вживання терміну «метод обліку та калькулювання змінних затрат». Під директ-костингом розуміють систему управлінського обліку, яка як у систематичному так і в проблемному обліку характеризується розмежуванням затрат на постійну та змінну складові [53, с. 253].

Система «директ-костинг» забезпечує формування необхідної інформації про доходи та витрати ФОП задля прийняття управлінських рішень, які забезпечать виконання поставлених завдань. Вдосконалені показники аналізу «витрати-обсяг-прибуток» дозволяють виявляти взаємозв'язок витрат на управлінську діяльність, обсягів реалізації та отриманих результатів діяльності ФОП [54; 55].

У перекладі «директ-костинг» (англ. *direct costing*) означає облік прямих витрат, або обчислення собівартості на основі прямих (змінних) виробничих витрат. Використання зазначеної системи передбачає класифікацію витрат на змінні та постійні, налагодження обліку витрат за їх видами, місяцями виникнення й носіями, облік результатів виробничої діяльності, а також аналіз витрат і результатів для прийняття управлінських

рішень. Система «директ-костинг» ґрунтується на поділі загальних витрат підприємства на постійні, які не залежать від кількості продукції, виробленої за одиницю часу, і перемінні – витрати, що змінюються, прямо пов'язані з кількістю продукції, виробленої за одиницю часу. Таким чином, при визначенні економічної сутності методів обліку витрат та калькулювання собівартості продукції основна увага зосереджується на класифікації - «змінні - постійні» витрати.

В управлінському обліку метод повних витрат («абсорпшен-костинг», англ. *absorption costing*) доцільно використовувати, якщо: ФОП виробляє тільки один продукт або декілька продуктів (але в невеликому обсязі щодо основного), або існує сформований більш-менш стабільний асортимент; сума загальновиробничих витрат істотно змінюється між періодами; основу роботи ФОП становлять довгострокові контракти на виконання певного обсягу робіт. Сферою застосування системи «директ-костинг» є: «визначення нижньої межі ціни продукції або замовлення; порівняльний аналіз прибутковості різних видів продукції; визначення оптимальної програми випуску і реалізації продукції; вибір між власним виробництвом продукції або послуг та їх закупівлею на стороні; вибір оптимальної з економічної точки зору технології виробництва; визначення точки беззбитковості і запасу міцності підприємства тощо» [56, с. 245]. У процесі складання багатостадійного звіту про фінансові результати в системі «директ-костинг» використовується поняття «маржинальний дохід» («брутто-прибуток») як різниця між доходом від реалізації продукції та змінними витратами. З нього покриваються загальні постійні витрати (в тому числі комерційні та адміністративні). В якості бази розподілу виробничих накладних витрат для ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» обрано вартісні показники витрати за видами економічної діяльності.

При використанні методу «абсорпшен-костинг» постійні виробничі накладні витрати осідають в залишках готової продукції на кінець періоду, а при методі «директ-костинг» вся сума постійних витрат включається до

витрат періоду в момент їх виникнення. Розрахована величина додатних фінансових результатів буде однаковою за методами «абзорпшен-костинг» і «директ-костинг» тільки в одному випадку – коли у ФОП запаси на складі будуть нульовими, тобто вся вироблена продукція буде реалізована.

Попри переваги системи «абзорпшен-костинг», її недоцільно використовувати для ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна», оскільки вона не бере участі у ціновій конкуренції, ціна її послуг не прив'язана до повних витрат, вона не використовує позамовну систему виробництва продукції. Для ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» при прийнятті рішення про збільшення або зменшення обсягів надання того чи іншого виду послуг пропонується використовувати систему «директ-костинг».

Важливе значення для управління витратами має пошук неефективних витрат, що виникають при неналежному контролі за використанням ресурсів, застосуванні неякісних матеріальних ресурсів, недотриманні встановлених умов у роботі техніки та технології, низькій кваліфікації працівників [57, с. 285]. Постійний контроль зазначених витрат та аналіз причин їх виникнення дозволить досягти їх уникнення (табл. 3.1).

Для управління фінансовими результатами ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» необхідно розрахувати точку беззбитковості на основі суми покриття (маржинального прибутку), який характеризує частину виручки, що спрямовується на заміщення умовно постійних витрат і формування валового прибутку:

$$МП = ВП + V_{ум.пост.}, \quad (3.1)$$

де $ВП$ – валовий прибуток підприємства;

$V_{ум.пост.}$ – умовно постійні витрати підприємства.

Маржинальний прибуток (МП) також дорівнює різниці між виручкою від реалізації продукції та умовно змінними витратами:

$$МП = ВР - В_{ум.зм.}$$

(3.2)

де $ВР$ – виручка від реалізації продукції;

$В_{ум.зм.}$ – умовно змінні витрати підприємства.

Таблиця 3.1

Адаптація системи «директ-костинг» до умов ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

№ п/п	Вид економічної діяльності	Одиниця виміру	IV кв. 2020	I кв. 2021	II кв. 2021	III кв. 2021	Разом	Абсолютний приріст, тис. грн.	Темп приросту, %
1	Доходи	тис. грн.	1238,3	1639,1	1833,1	1951,8	6662,3	713,5	57,62
2	Витрати, у т.ч.	тис. грн.	1296,2	1791,7	2030,4	2235	7353,3	938,8	72,43
2.1	- постійні	тис. грн.	752,1	752,1	752,1	752,1	3008,4	0	0,00
2.2	-змінні	тис. грн.	544,1	1039,6	1278,3	1482,9	4344,9	938,8	172,54
3	Маржинальний прибуток	тис. грн.	694,2	599,5	554,8	468,9	2317,4	-225,3	-32,45
4	Питомі змінні витрати	грн./грн.	0,44	0,63	0,70	0,76	0,65	0,32	72,91
5	Показник покриття	коэф.	0,56	0,37	0,30	0,24	0,35	-0,32	-57,15

Джерело: власні розрахунки

Адаптація системи «директ-костинг» до умов ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» потребує розподілу витрат на постійні та змінні.

До умовно змінних належать витрати, абсолютна величина яких зростає зі збільшенням обсягу надання послуг і зменшується з його зниженням. До умовно змінних витрат належать витрати на комплектуючі вироби, оплату праці працівникам, що надають послуги з комп'ютерного програмування, консультування та пов'язаної з ними діяльності, а також інформаційні послуги.

Умовно постійні — це витрати, абсолютна величина яких зі збільшенням (зменшенням) обсягу надання послуг істотно не змінюється – це витрати на оренду приміщення, паливо та енергію, оплату праці працівникам, що здійснюють охорону приміщень.

Протягом аналізованого періоду квартальний маржинальний прибуток скоротився з 694,2 тис. грн. до 468,9 тис. грн., або на 225,3 тис. грн. (на 32,45%). Показник питомих змінних витрат збільшився з 0,44 грн./грн. до 0,76 грн./грн., або на 0,32 грн./грн. (на 72,91%), а коефіцієнт покриття скоротився на 0,32, або на 57,15%.

Для розрахунку точки беззбитковості необхідно визначити показник покриття (Π_n):

$$\Pi_n = 1 - \frac{\text{змінні витрати}}{\text{чиста виручка від реалізації}}. \quad (3.3)$$

Виручка від реалізації в точці беззбитковості розраховується як відношення між величиною постійних витрат та показником покриття:

$$BP = B_{\text{ум.пост.}} / \Pi_n \quad (3.4)$$

$$BP = 3008,4 / 0,35 = 8595,4 \text{ тис. грн.}$$

Обсяг реалізації послуг ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» у точці беззбитковості складає 8595,4 тис. грн., що більше фактичного обсягу реалізації на 1933,1 тис. грн., або на 29,0%.

Використання ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» системи директ-костінг надасть змогу знизити трудомісткість облікових операцій і оперативно здійснювати розробку проектів управлінських рішень з урахуванням впливу собівартості надання послуг, достовірно відобразити витрати в управлінській звітності.

3.3. Моделювання темпів зростання доходів і витрат фізичної особи-підприємця на основі «золотого правила» економіки

Поняття «золотого правила» застосовується для оцінки фіскальних режимів, економіки підприємства та ФОП. Швець С. М. проведено сценарне моделювання застосування золотого правила фіскального режиму в Україні в модифікованому варіанті [58, с. 110].

Золоте правило фіскального режиму полягає в розширенні фінансування державних інвестицій шляхом використання інструменту внутрішніх державних запозичень із встановленням вимоги на покриття поточних видатків виключно за рахунок дохідної частини бюджету. У більшості країн Європи імплементація золотого правила фіскального режиму відбувається в модифікованому варіанті, що допускає понаднормове фінансування дефіциту для покриття частини поточних витрат у межах фази економічного циклу з від'ємним значенням ВВП-розриву при встановленні обмеження на перевищення боргом критичного рівня. Для оцінки гнучкості і ефективності інноваційного розвитку ФОП використовують три рівні показників [59]: інтегральні (характеризують рівень ФОП загалом), локальні (надають системну характеристику об'єктів у межах ФОП), часткові (детальніше відображають зміни у рівні досліджуваного явища).

Протягом 2010-2020 років кількість ФОП, що здійснюють комп'ютерне програмування, консультування та пов'язану з ними діяльність, зростає із 18822 до 169823 осіб, або у 9 разів (рис. 3.1).

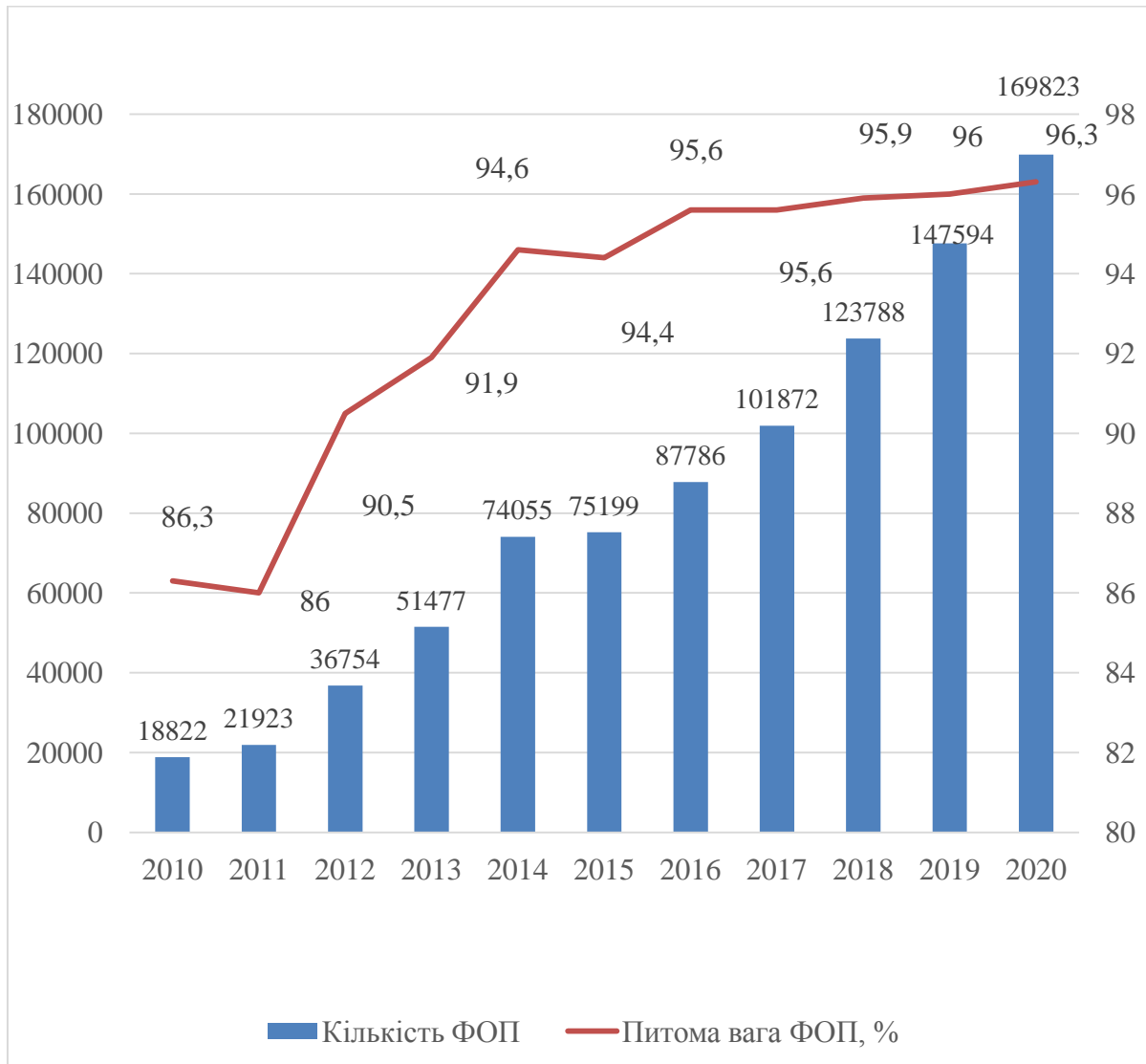

Рис. 3.1. Динаміка кількості ФОП, що здійснюють комп'ютерне програмування, консультування та пов'язану з ними діяльність

Джерело: побудовано за даними [60]

Питома вага ФОП у СГД зазначеного виду діяльності зростає з 86,3% до 96,3%. Кількість найманих працівників у ФОП, що здійснюють комп'ютерне програмування, консультування та пов'язану з ними діяльність, протягом 2010-2014 років збільшилася з 2278 до 6512 осіб, або у 2,85 разів, до кінця

2020 року вона скоротилася до 4170, що у 1,83 разів більше порівняно з 2010 роком.

Питома вага кількості найманих працівників у ФОП, що здійснюють комп'ютерне програмування, консультування та пов'язану з ними діяльність, протягом, у загальній чисельності найманих працівників у галузі, протягом 2010-2014 років зростає з 9,0% до 16,4%, після різкого скорочення до 8,0% у 2015 році до кінця 2018 року відбулося її зростання до 14,5%, а до кінця 2020 року – скорочення до 9,5% (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Динаміка кількості найманих працівників у ФОП, що здійснюють комп'ютерне програмування, консультування та пов'язану з ними діяльність

Джерело: власні розрахунки

ФОП, які здійснюють комп'ютерне програмування, консультування та пов'язану з ними діяльність, дуже рідко звертаються до найму робітників. Протягом 2010-2020 років кількість найманих працівників на одну ФОП, що здійснюють комп'ютерне програмування, консультування та пов'язану з ними діяльність, скоротилася з 0,12 до 0,02 чол. за експоненціальним законом (рис. 3.3).

Золоте правило економіки відображає головну сутність і головну мету економічного розвитку ФОП як підприємницької структури і характеризує умови її поточної діяльності. Воно має охоплювати економічні інтереси ФОП, кінцеву мету й умови якісного стратегічного і тактичного її розвитку. Економічними інтересами ФОП виступають її особисті доходи і ринкова вартість капіталу.

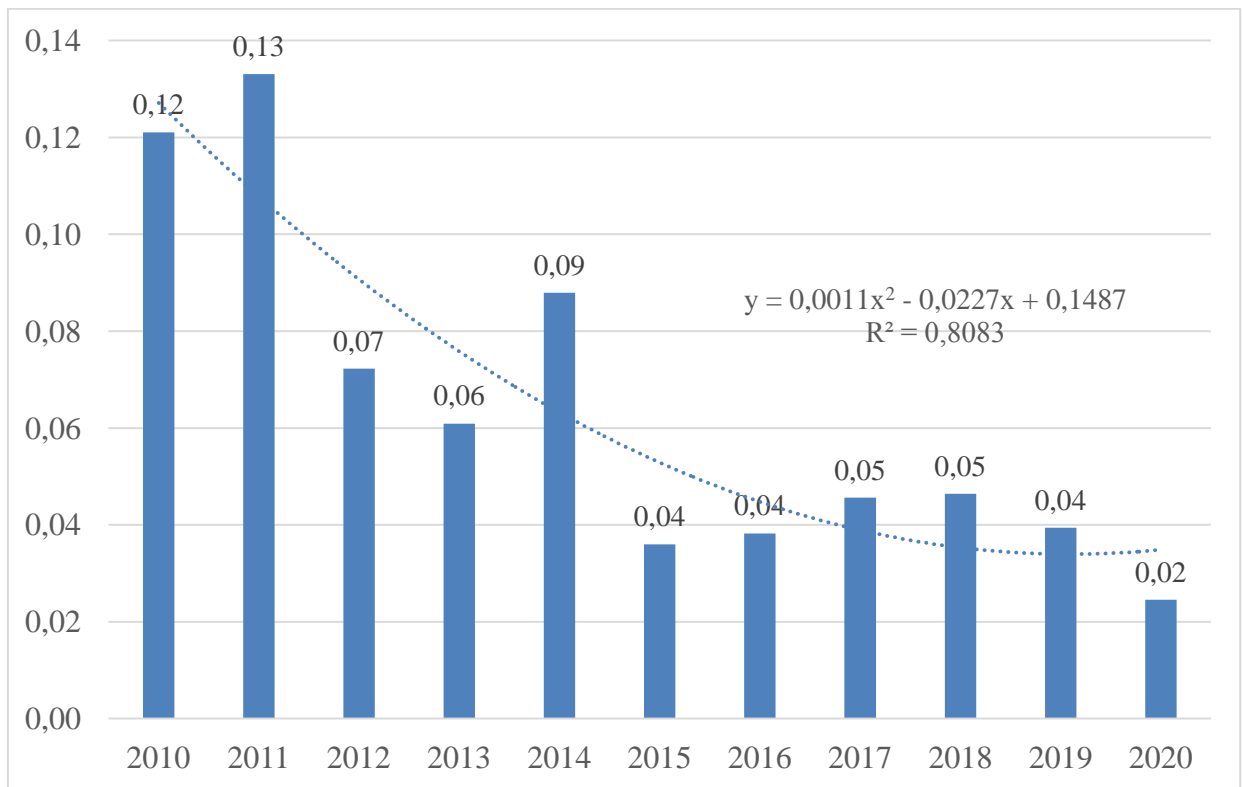

Рис. 3.3 – Кількість найманих працівників на одну ФОП, що здійснюють комп'ютерне програмування, консультування та пов'язану з ними діяльність, чол.

Джерело: власні розрахунки

«Золоте правило» економіки ґрунтується на порівнянні темпів зростання чистого прибутку, обсягу продаж, активів:

$$T_{чп} > T_{оп} > T_{ак} > 100 \% . \quad (3.5)$$

де $T_{чп}$, $T_{оп}$, $T_{ак}$ – темпи зміни чистого прибутку, обсягу реалізації і суми активів відповідно.

Золоте правило фінансової стійкості ФОП полягає у його здатності зберігати рівноважну структуру активів і пасивів, що гарантує його поточну та перспективну платоспроможність та інвестиційну привабливість у межах допустимого рівня фінансових ризиків [61, с. 198].

Результати діагностики золотого правила економіки в умовах ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» представлено на рис. 3.4.

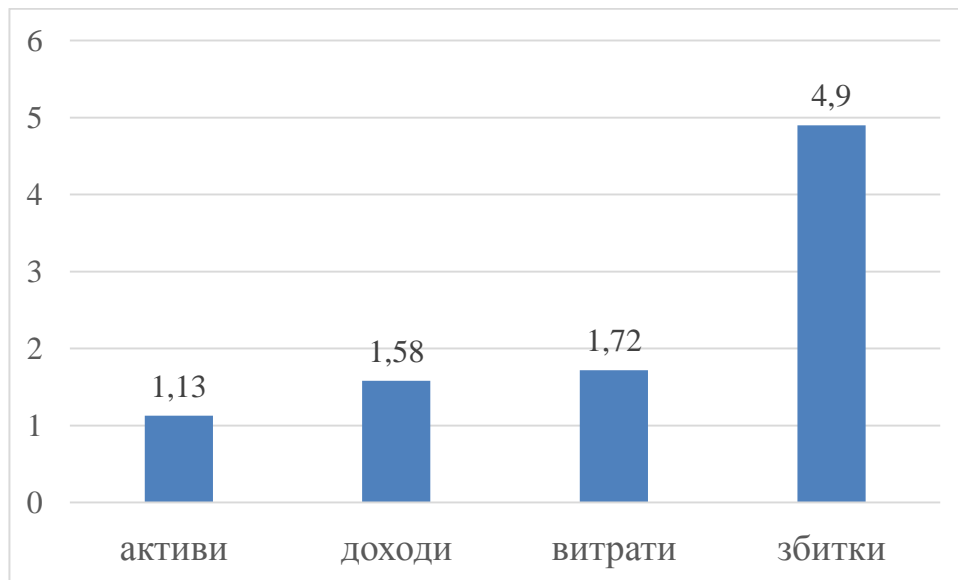

Рис. 3.4 - Результати діагностики золотого правила економіки в умовах ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

Джерело: власні розрахунки

Діяльність ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» є далекою від золотого правила, оскільки її діяльність характеризується збитками, які у 3 кварталі 2021 року виявилися у 4,9 разів більше порівняно з 4 кварталом 2020 року. Темпи зростання витрат (1,72 рази) перевищують темпи зростання доходів (1,58) і активів (1,13 разів).

$$BP=3008,4/0,35=8595,4 \text{ тис. грн.}$$

Обсяг реалізації послуг ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» у точці беззбитковості складає 8595,4 тис. грн., що більше фактичного обсягу реалізації на 1933,1 тис. грн., або на 29,0%. Проведемо

модельовання золотого правила економіки ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» за умови беззбиткової діяльності, коли темпи росту доходів складуть 1,4 разів.

Планований обсяг доходів $=8595,4/1,29*1,4=9328,3$ тис. грн.

Планований обсяг витрат $=3008,4+0,65*9328,3=9071,8$ тис. грн.

Темп росту витрат $=9071,8/7353,3=1,23$

Планований обсяг фінансового результату $=9328,3-9071,8=256,5$ тис. грн.

Темп росту $=256,5/-57,9=-4,43$

Темпи росту фінансового результату є від'ємними, оскільки базисним показником був збиток, тому для нівелювання зазначеного факту будемо приймати цей показник у розрахунках за модулем.

Для визначення прогнозованого обсягу активів розрахуємо фактичну фондівддачу.

Середня вартість основних засобів $=(17923+20268)/2=19096$ тис. грн.

Фактична фондівддача $=6662,3/19096=0,349$ грн/грн

Якщо прийняти прогнозований темп відставання зростання активів від обсягу продаж на рівні 1,2, то фондівддача має становити:

Планований обсяг фондівддачі $=0,349*1,2=0,419$ грн/грн

Планований обсяг активів = Планований обсяг доходів / Планований обсяг фондоддачі = $9328,3 / 0,419 = 22263$ тис. грн.

Темп росту активів = $22263 / 17923 = 1,21$

Результати прогнозування золотого правила економіки в умовах ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» наведено на рис. 3.5.

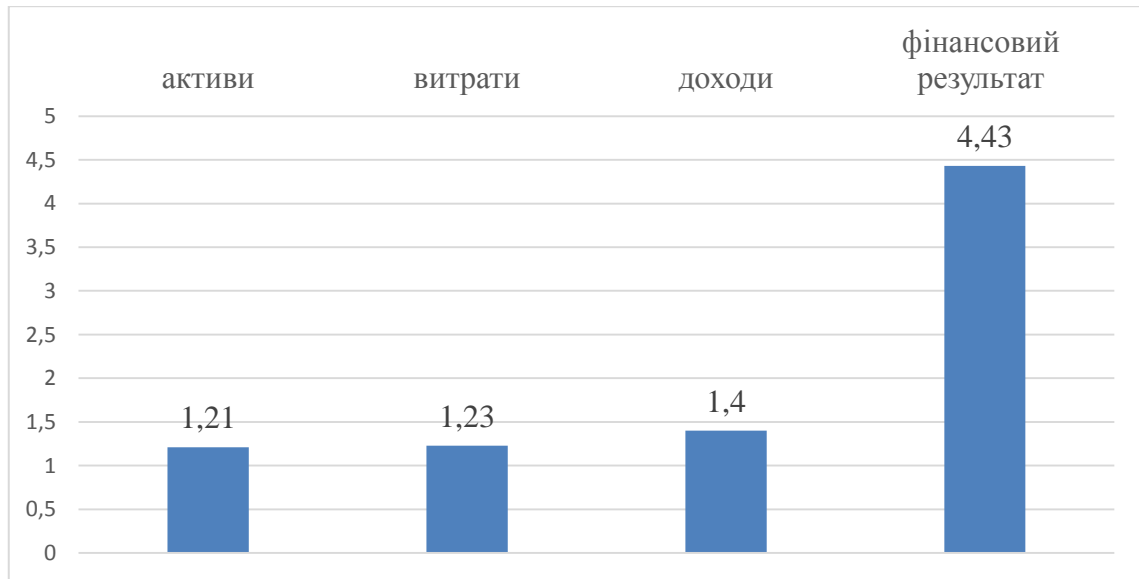

Рис. 3.5 - Результати прогнозування золотого правила економіки в умовах ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна»

Джерело: власні розрахунки

Наведені показники відповідають необхідним пропорціям: темпи росту фінансового результату (4,43) перевищують темпи росту доходів (1,4), темпу росту витрат (1,23), темпу росту активів (1,21).

Висновки до розділу 3

1. ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» працює на інноваційному ринку, але характеризується збитковою діяльністю. Тому для виправлення ситуації на краще пропонується клієнт-орієнтований підхід, який є новим трендом фінансового і маркетингового управління і передбачає

такі етапи: розробка стратегії бізнесу, пошук оптимального порядку взаємодії компанії з клієнтами, реінжиніринг процесів, що належать до роботи з клієнтами; вибір програмних продуктів для забезпечення роботи, розробка бюджетів і планованих результатів.

2. ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» отримує збитки від діяльності у сфері комп'ютерного програмування, консультування та пов'язаної з ними діяльності, надання інформаційних послуг, оскільки замість ринку виробника сформувався ринок споживача, який сьогодні диктує бізнесу свої умови та преференції. Для успішного та прибуткового функціонування ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» потрібно сформувати стратегії відбору клієнтів, налагодити стосунки та зв'язки з ними за рахунок надання додаткових послуг та створення для них особливих умов, які покращуватимуть їх лояльність і в подальшому. У процесі створення додаткових благ для своїх клієнтів ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» взаємодіє з багатьма стейкхолдерами: клієнтами, постачальниками, партнерами, посередниками, засобами масової інформації тощо.

3. Ефективність впровадження клієнт-орієнтованого підходу в діяльності ФОП повинно базуватися на взаємодії трьох основних елементів: персонал; процес, технології. Наявність та взаємодія цих трьох елементів забезпечить впровадження клієнт-орієнтованого підходу у ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» та стабільність управління відносинами з контрагентами. Клієнт-орієнтований підхід передбачає фокусування на задоволенні потреб клієнта та надання йому особливих та/або додаткових послуг. Використання клієнт-орієнтованого підходу дозволить ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» впроваджувати інноваційні рішення; покращувати систему управління взаємовідносинами з контрагентами; максимально використовувати свої сильні сторони з метою задоволення клієнтських потреб та отримання додатних фінансових результатів.

4. Для організації ефективного управління доходами і витратами в діяльності ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» рекомендується створення сучасної системи бюджетування, яка б була заснована на розробці і контролі виконання ієрархічної системи бюджетів. Для зменшення витрат ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» пропонується система директ-костингу як метод обліку затрат та калькулювання собівартості продукції. Директ-костинг є запозиченим терміном із зарубіжної теорії управлінського обліку, у вітчизняній практиці більш адекватним є вживання терміну «метод обліку та калькулювання змінних затрат». Під директ-костингом розуміють систему управлінського обліку, яка як у систематичному так і в проблемному обліку характеризується розмежуванням затрат на постійну та змінну складові.

5. Для управління фінансовими результатами ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» розраховано точку безбитковості на основі суми покриття (маржинального прибутку), який характеризує частину виручки, що спрямовується на заміщення умовно постійних витрат і формування валового прибутку. Обсяг реалізації послуг ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» у точці безбитковості складає 8595,4 тис. грн., що більше фактичного обсягу реалізації на 1933,1 тис. грн., або на 29,0%. Використання ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» системи директ-костинг надасть змогу знизити трудомісткість облікових операцій і оперативно здійснювати розробку проектів управлінських рішень з урахуванням впливу собівартості надання послуг, достовірно відображати витрати в управлінській звітності.

6. Протягом 2010-2020 років кількість ФОП, що здійснюють комп'ютерне програмування, консультування та пов'язану з ними діяльність, зросла у 9 разів, а питома вага ФОП у СГД зазначеного виду діяльності - з 86,3% до 96,3%. ФОП, які здійснюють комп'ютерне програмування, консультування та пов'язану з ними діяльність, дуже рідко звертаються до найму робітників. Протягом 2010-2020 років кількість найманих працівників

на одну ФОП, що здійснюють комп'ютерне програмування, консультування та пов'язану з ними діяльність, скоротилася з 0,12 до 0,02 чол. за експоненціальним законом.

7. Показано, що поняття «золотого правила» застосовується для оцінки фіскальних режимів, економіки підприємства та ФОП. Діяльність ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» є далекою від золотого правила, оскільки її діяльність характеризується збитками, які у 3 кварталі 2021 року виявилися у 4,9 разів більше порівняно з 4 кварталом 2020 року. Темпи зростання витрат (1,72 рази) перевищують темпи зростання доходів (1,58) і активів (1,13 разів). У результаті реінжинірингу бізнес-процесів отримані показники відповідають необхідним пропорціям: темпи росту фінансового результату (4,43) перевищують темпи росту доходів (1,4), темпу росту витрат (1,23), темпу росту активів (1,21).

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній магістерській роботі отримано такі результати та аргументовано такі пропозиції:

1. Відповідно до законодавства України фізичні особи-підприємці можуть відноситися або до суб'єктів мікропідприємництва, або до суб'єктів малого підприємництва. Фінансовий механізм управління діяльністю ФОП являє собою сукупність форм і методів впливу на фінансові ресурси з метою збільшення їх прибутковості, прискорення оборотності тощо. Фінансовий механізм управління доходами і витратами ФОП має ієрархічну структуру, функціонує на принципах загальності, неповторюваності, відкритості, виконує такі функції: розподільну, контрольну, стабілізаційну, адаптаційну та захисну.

2. Кожен СГД повинен отримати легітимацію своєї діяльності, представлену державною реєстрацією та отриманням окремих дозвільних документів на зайняття тим чи іншим видом господарської діяльності у формі патентів, ліцензій, різних дозволів тощо. Право на здійснення підприємницької або іншої господарської діяльності може бути реалізоване СГД за певних загальних та спеціальних умов. Загальними є вид й організаційно-правова форма суб'єкта, спеціальні - набуття права на певний вид підприємницької чи некомерційної господарської діяльності.

3. Управління доходами ФОП потребує формування управлінської звітності, яка дозволить сформувати інформаційні потреби управління, для аналізу, оцінки та контролю його діяльності. Інформація про доходи і витрати впливає на фінансовий стан ФОП, розрахунок ключових показників ефективності його діяльності. Вибір форм і порядок складання управлінської звітності залежить від особливостей діяльності ФОП, організаційної структури управління, специфіки відтворювального процесу, що включає придбання, виробництво, реалізацію продукції, а також інвестування та управління.

4. Показано, що доходи і витрати ФОП відображаються у типовій формі, наведено схему організації процесу обліку доходів та витрат. Підвищення ефективності фінансового механізму управління доходами і витратами ФОП потребує удосконалення спрощеної системи оподаткування, форм і методів фінансового забезпечення, оскільки безпосередньо впливає на фінансову безпеку ФОП.

5. Процеси фінансового управління доходами і витратами ФОП неможливо розглядати індивідуально, необхідно враховувати зв'язок із внутрішнім і зовнішнім середовищем. Тому, для процесу формування фінансового механізму управління доходами і витратами ФОП важливим є усі компоненти його будови та важелі, що впливають на його функціонування.

6. Об'єктом кваліфікаційної магістерської роботи є ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна», яка здійснює діяльність у сфері комп'ютерного програмування, консультування та пов'язаної з ними діяльності, а також надає інформаційні послуги. ФОП є платником ПДВ, ЄП за третьою групою і сплачує його за звичайною ставкою 3% і підвищеною 15%.

7. Джерелом інформації для аналізу ФОП слугує Книга обліку доходів і витрат, у якій за підсумком робочого дня, протягом якого отримано дохід, на підставі первинних документів здійснюються записи про отримані доходи та документально підтверджені витрати.

8. Для здійснення зареєстрованої діяльності ФОП володіє активами (основними засобами, нематеріальними активами, оборотними активами). Протягом річного періоду вартість активів зросла, а їх структура змінилася незначно. Питома вага основних засобів зросла з 59,77% до 60,24%, нематеріальних активів – скоротилася із 31,64% до 30,5%. Частка оборотних активів зросла з 7,10% до 7,35%, а інших активів – з 1,49% до 1,91%.

9. Протягом аналізованого періоду власний капітал ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» скоротився із 14338 тис. грн.

до 13931 тис. грн., або на 407,8 тис. грн. (2,84%) через отримані збитки. При цьому зобов'язання збільшилися з 3584,6 тис. грн. до 6337,4 тис. грн., або на 2752,8 тис. грн. (76,80%). Найбільший приріст обумовлений іншими зобов'язаннями, також зросла заборгованість з оплати праці, зі сплати ЄП та ЄСВ. Основним джерелом фінансування ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» є її власний капітал, частка якого скоротилася з 80,0% до 68,7%, або на 11,3% через збитковість діяльності. Відповідно питома вага зобов'язань зросла за рахунок усіх статей зобов'язань: за товари, роботи, послуги, по оплаті праці, зі сплати ЄП та ЄСВ., інших зобов'язань.

10. Доходи ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» формуються видами діяльності, передбаченими у ЄДР. Сумарний дохід, дохід від консультування з питань інформатизації та іншої діяльності у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем протягом IV кв. 2020 - III кв. 2021 змінювався за експоненціальним законом.. Сумарні витрати, витрати від консультування з питань інформатизації та іншої діяльності у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем протягом IV кв. 2020 - III кв. 2021 змінювалися за законом лінійної регресії.

11. Загалом діяльність ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» є збитковою. Величина збитків зросла з 57,9 тис. грн. до 283,2 тис. грн., або у 4,9 разів. Таким чином, ефективність фінансового менеджменту ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» слід визнати низькою з огляду на збитковість діяльності.

12. ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» працює на інноваційному ринку, але характеризується збитковою діяльністю. Тому для виправлення ситуації на краще пропонується клієнт-орієнтований підхід, який є новим трендом фінансового і маркетингового управління і передбачає такі етапи: розробка стратегії бізнесу, пошук оптимального порядку взаємодії компанії з клієнтами, реінжиніринг процесів, що належать до роботи з клієнтами; вибір програмних продуктів для забезпечення роботи, розробка бюджетів і планованих результатів.

13. ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» отримує збитки від діяльності у сфері комп'ютерного програмування, консультування та пов'язаної з ними діяльності, надання інформаційних послуг, оскільки замість ринку виробника сформувався ринок споживача, який сьогодні диктує бізнесу свої умови та переваги. Для успішного та прибуткового функціонування ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» потрібно сформулювати стратегію відбору клієнтів, налагодити стосунки та зв'язки з ними за рахунок надання додаткових послуг та створення для них особливих умов, які покращуватимуть їх лояльність і в подальшому. У процесі створення додаткових благ для своїх клієнтів ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» взаємодіє з багатьма стейкхолдерами: клієнтами, постачальниками, партнерами, посередниками, засобами масової інформації тощо.

14. Ефективність впровадження клієнт-орієнтованого підходу в діяльності ФОП повинно базуватися на взаємодії трьох основних елементів: персонал; процес, технології. Наявність та взаємодія цих трьох елементів забезпечить впровадження клієнт-орієнтованого підходу у ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» та стабільність управління відносинами з контрагентами. Клієнт-орієнтований підхід передбачає фокусування на задоволенні потреб клієнта та надання йому особливих та/або додаткових послуг. Використання клієнт-орієнтованого підходу дозволить ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» впроваджувати інноваційні рішення; покращувати систему управління взаємовідносинами з контрагентами; максимально використовувати свої сильні сторони з метою задоволення клієнтських потреб та отримання додатних фінансових результатів.

15. Для організації ефективного управління доходами і витратами в діяльності ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» рекомендується створення сучасної системи бюджетування, яка б була заснована на розробці і контролі виконання ієрархічної системи бюджетів.

Для зменшення витрат ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» пропонується система директ-костингу як метод обліку затрат та калькулювання собівартості продукції. Директ-костинг є запозиченим терміном із зарубіжної теорії управлінського обліку, у вітчизняній практиці більш адекватним є вживання терміну «метод обліку та калькулювання змінних затрат». Під директ-костингом розуміють систему управлінського обліку, яка як у систематичному так і в проблемному обліку характеризується розмежуванням затрат на постійну та змінну складові.

16. Для управління фінансовими результатами ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» розраховано точку безбитковості на основі суми покриття (маржинального прибутку), який характеризує частину виручки, що спрямовується на заміщення умовно постійних витрат і формування валового прибутку. Обсяг реалізації послуг ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» у точці безбитковості складає 8595,4 тис. грн., що більше фактичного обсягу реалізації на 1933,1 тис. грн., або на 29,0%. Використання ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» системи директ-костинг надасть змогу знизити трудомісткість облікових операцій і оперативно здійснювати розробку проектів управлінських рішень з урахуванням впливу собівартості надання послуг, достовірно відображати витрати в управлінській звітності.

17. Протягом 2010-2020 років кількість ФОП, що здійснюють комп'ютерне програмування, консультування та пов'язану з ними діяльність, зросла у 9 разів, а питома вага ФОП у СГД зазначеного виду діяльності - з 86,3% до 96,3%. ФОП, які здійснюють комп'ютерне програмування, консультування та пов'язану з ними діяльність, дуже рідко звертаються до найму робітників. Протягом 2010-2020 років кількість найманих працівників на одну ФОП, що здійснюють комп'ютерне програмування, консультування та пов'язану з ними діяльність, скоротилася з 0,12 до 0,02 чол. за експоненціальним законом.

18. Показано, що поняття «золотого правила» застосовується для оцінки фіскальних режимів, економіки підприємства та ФОП. Діяльність ФОП «Крашеніннікова Олександра Володимирівна» є далекою від золотого правила, оскільки її діяльність характеризується збитками, які у 3 кварталі 2021 року виявилися у 4,9 разів більше порівняно з 4 кварталом 2020 року. Темпи зростання витрат (1,72 рази) перевищують темпи зростання доходів (1,58) і активів (1,13 разів). У результаті реінжинірингу бізнес-процесів отримані показники відповідають необхідним пропорціям: темпи росту фінансового результату (4,43) перевищують темпи росту доходів (1,4), темпу росту витрат (1,23), темпу росту активів (1,21).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Калмиков О. В. Фінансово-кредитний механізм сприяння малому підприємству. *Економічний вісник університету*. 2015. Вип. 27(1). С. 173-178.
2. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємства в Україні: Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>
3. Тимощенко К. С. Функціональне навантаження механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємства. *Економіка та держава*. 2013. № 12. С. 66-70.
4. Тимощенко К. С. Системний підхід у формуванні поняття механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 17. С. 79-82.
5. Дудченко Н. Мале підприємство та фінансово-економічний механізм його розвитку. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2014. Вип. 36(2.1). С. 130-135.
6. Петик М. І. Модель функціонування механізму формування фінансових ресурсів суб'єктів підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. № 22.7. С. 253-258.
7. Павлюк Л. В. Механізм управління фінансовими потоками ФОП в сучасних умовах господарювання. *Економічний форум*. 2019. - № 4. - С. 149-152.
8. Сидорчук І. П. Фінансова складова механізму стимулювання розвитку суб'єктів господарювання. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2017. № 5. С. 240-243.
9. Ясинська Н. А. Науково-методичний підхід до опису фінансової поведінки фізичних осіб. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Сер. : Економічні науки*. 2014. № 4. С. 186-192.

10. Калінеску Т. В. Обліково-фінансові механізми соціально-економічного розвитку суб'єктів господарювання. *Часопис економічних реформ*. 2021. № 1. С. 50-57.
11. Калінеску Т. В. Механізми інноваційної взаємодії суб'єктів господарювання в контексті трансформації економіки знань. *Часопис економічних реформ*. 2020. № 4. С. 38-44.
12. Зубатенко О. М., Зубатенко А. В. Щодо упорядкування інформації у єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців. *Форум права*. 2011. № 4. С. 302-307.
13. Андрущенко О. Ю. Фінансовий механізм забезпечення санаційної спроможності суб'єктів підприємництва промислової галузі. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Сер. : Економічні науки*. 2013. № 4. С. 145-149.
14. Отримання відомостей з Державного реєстру фізичних осіб – платників податків про суми виплачених доходів та утриманих податків у електронному вигляді. URL: <https://tax.gov.ua/fizichnim-osobam/vidomosti-doxid/>
15. Тищенко А. О. Правові засади обліку фізичних осіб суб'єктів фінансового контролю. *Держава та регіони. Сер. : Право*. 2013. № 1. С. 104-109.
16. Апанасюк О. Г. Державна реєстрація фізичних осіб – підприємців: мета та завдання. *Право і Безпека*. 2006. Т. 5, № 1. С. 111-113.
17. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text>
18. Біленко М. Майно фізичної особи – підприємця як об'єкт права спільної сумісної власності подружжя. *Юридична Україна*. 2014. № 5. С. 32-36.

19. Медведенко Ю. В. Деякі питання обробки персональних даних фізичної особи – підприємця. *Правове регулювання економіки*. 2014. № 14. С. 359-371.

20. Качура О. Адміністративні процедури державної реєстрації юридичних осіб та суб'єктів без статусу юридичної особи у контексті нової редакції Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань". *Evropský politický a právní diskurz*. 2016. Sv. 3, Vyd. 4. С. 212-218.

21. Бондаренко К. В. Набуття статусу фізичної особи-підприємця іноземним громадянином як форма реалізації конституційного права особи на здійснення підприємницької діяльності. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Правознавство*. 2014. Т. 19, Вип. 3. С. 27-33.

22. Бережна І. Г. Види нотаріальних дій, що вчиняються за участі фізичних осіб-підприємців. *Наше право*. 2013. № 8. С. 128-133.

23. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Доходи»: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text>

24. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

25. Матюха М. М. Особливості формування управлінської звітності про сукупні доходи (витрати). *Економічний часопис-XXI*. 2013. № 1-2(2). С. 45-48.

26. Про затвердження типової форми, за якою здійснюється облік доходів і витрат фізичними особами - підприємцями і фізичними особами, які провадять незалежну професійну діяльність, та Порядку її ведення: Наказ Міністерства фінансів України від 13.05.2021 № 261. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0865-21#Text>

27. Про затвердження Порядку функціонування Електронного кабінету: Наказ Міністерства фінансів України від 14.07.2017 № 637. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0942-17#Text>

28. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
29. Лайчук С. М., Поліщук І. Р. Статистичний аналіз ефективності діяльності фізичних осіб-підприємців: галузевий аспект. *Ефективна економіка*. 2021. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_4_40
30. Колесник Н. В. Особливості подання фінансової звітності фізичними особами-підприємцями на спрощеній системі оподаткування (І та ІІ груп). *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2015. № 1. С. 144-147.
31. Криштоф Н. С. Фінансово-економічні механізми державного управління розвитку малого та середнього підприємництва в умовах економічної кризи. *Теорія та практика державного управління*. 2009. Вип. 2. С. 323-329. -
32. Тимощенко К. С. Структура механізму фінансової безпеки суб'єкта підприємництва. *Вісник Дніпропетровського університету. Сер. : Економіка*. 2013. Т. 21, вип. 7(3). С. 89-96.
33. Сараєва І. М., Носова Н. І. Проблеми розвитку кредитно-фінансових механізмів підтримки малого підприємництва в Україні. *Економічні інновації*. 2014. Вип. 57. С. 348-360.
34. Павленко І. А. Вдосконалення фінансового механізму інноваційного підприємництва в Україні. *Моделювання регіональної економіки*. 2010. № 2. С. 137-148.
35. Мищишин І. Р. Аналіз державних механізмів фінансового забезпечення малого та середнього підприємництва Львівщини. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2014. Вип. 4. С. 263-271.
36. Остафій-Тижай М. М. , Ярема Б. П. Теоретичні основи елементів фінансового механізму державної підтримки підприємництва. *Економіка. Фінанси. Право*. 2015. № 12(2). С. 48-51.
37. Вериженко І. Механізм державної підтримки малого та середнього підприємництва в умовах світової фінансової кризи: французькі уроки для

України. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2011. Вип. 124-125. С. 68-71.

38. Павлюк Л. Формування фінансово-ресурсного забезпечення реалізації механізмів розвитку підприємництва. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2017. № 1. С. 82-89.

39. Яремченко Л. М. Оцінка механізму фінансової політики сприяння розвитку малого підприємництва в аграрній сфері України. *Ефективна економіка*. 2014. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_7_27

40. Калмиков О. В. Механізм державної фінансової підтримки розвитку малого підприємництва в Україні. *Молодий вчений*. 2015. № 2(6). С. 1092-1095.

41. Яремченко Л. М. Удосконалення інфраструктури підтримки малого підприємництва для ефективного функціонування механізму фінансово-кредитного забезпечення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 4. С. 53-59.

42. Гайович В. Ю. Фінансовий та економічний механізми екологічно безпечного підприємництва: правовий аспект. *Вісник Університету банківської справи*. 2020. № 2. С. 88–95.

43. Васьківська К., Петрик І., Ярмольський С. Фінансово-економічний механізм розвитку малого підприємництва. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія : Економіка АПК*. 2013. № 20(1). С. 131-137.

44. Буряк Л. Д , Кремпова Н. Л., Лесько М. В. Удосконалення фінансового механізму формування податку на додану вартість суб'єктів підприємництва. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2013. № 10. С. 120-125.

45. Про затвердження форми Книги обліку доходів і витрат, яку ведуть фізичні особи - підприємці, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування, і фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність, та Порядку її ведення: Наказ Міністерства доходів і зборів

України від 16.09.2013 № 481. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1686-13#Text>

46. Бегларашвілі О. П. Деякі аспекти впровадження клієнт-орієнтованої стратегії на підприємстві. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2011. № 8. С. 95-99.

47. Тимофєєва О. М. CRM-стратегія клієнт-орієнтованого маркетингу. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2009. Вип. 2. С. 656-663.

48. Лаврененко В. В., Аниськіна І. В. Сутність та складові клієнт-орієнтованого управління підприємством. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 12. С. 58-61.

49. Аниськіна І. В. Підприємство як клієнт-орієнтована система. *Ефективна економіка*. 2013. № 5. URL:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_5_53

50. Кимпуш О. Д., Красноштан О. М. Клієнт-орієнтований підхід до розвитку транспортної системи країни. *Автошляховик України*. 2015. № 4. С. 5-7.

51. Левус Є. В., Шалак М. І., Вітоль О. Я. Аналіз ефективності аспектно-орієнтованої реалізації для забезпечення супроводу системи клієнт-серверної архітектури. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія : Інформаційні системи та мережі*. 2015. № 829. С. 177-186.

52. Березовська Х. Бюджет доходів та витрат - складова механізму фінансового регулювання діяльності малого підприємництва. *Економічний аналіз*. 2012. Т. 11(2). С. 27-40.

53. Шулла Р. С., Повідайчик М. М. Концептуальні підходи до організації системи управлінського обліку "директ-костинг": зарубіжний досвід та можливість його адаптації у вітчизняній теорії та практиці. *Науковий вісник Ужгородського університету. Сер : Економіка*. 2013. Вип. 4. С. 247-254.

54. Чимшит С. І., Бойко Т. Ю. Особливості системи "директ-костинг" в процесі здійснення управлінської діяльності підприємницького кластера. *Економіка і регіон*. 2012. № 1. С. 203-207.
55. Скрыпник М. И. Система калькулирования "директ-костинг": преимущества и недостатки. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2010. Вип. 25(1). С. 47-53.
56. Осадча Г. Г., Степанюк А. В. Калькуляція собівартості в системі "директ-костинг" та в системі повного розподілу витрат на вироби ("абзорпшен-костинг"). *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка*. 2015. Вип. 1(1). С. 246-249.
57. Адамова І. З., Попюк А. М. Аналіз витрат підприємства на основі системи директ-кост. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2009. Вип. 3. С. 283-288.
58. Швець С. М. Застосування золотого правила фіскального режиму: уроки для України. *Фінанси України*. 2018. № 9. С. 91-111.
59. Зінченко О. А. Теоретико-методологічні підходи до удосконалення золотого правила фінансування з метою підвищення гнучкості та ефективності інноваційного розвитку підприємств. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2013. № 776. С. 244-249.
60. Економічна статистика / Економічна діяльність / Діяльність підприємств. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
61. Чимшит С.И., Чалапко Л.Д. «Золотое правило» финансовой устойчивости. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. Вип. 25.4. С. 193-199.

ДОДАТКИ

Додаток А

Детальна інформація про фізичну особу-підприємця

Назва атрибута	Значення
Прізвище, ім'я, по батькові	КРАШЕНІННІКОВА ОЛЕКСАНДРА ВОЛОДИМИРІВНА
Місцезнаходження	Україна, 04213, місто Київ, пр.Героїв Сталінграда, будинок 53, квартира 17
Види діяльності	62.02 Консультування з питань інформатизації (основний); 62.09 Інша діяльність у сфері інформаційних технологій і комп'ютерних систем; 63.11 Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність; 63.99 Надання інших інформаційних послуг, н.в.і.у.
Дата державної реєстрації, дата та номер запису в ЄДР про включення до ЄДР відомостей про фізичну особу-підприємця – у разі, коли державна реєстрація фізичної особи-підприємця була проведена до набрання чинності Законом України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та ФОП”	
Дата та номер запису про проведення державної реєстрації	Дата запису: 09.11.2020 Номер запису: 2000690000000053283
Місцезнаходження реєстраційної справи	Оболонська районна в місті Києві державна адміністрація
Відомості, отримані в порядку інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань та інформаційними системами державних органів	10.11.2020, ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ, 37507880; 10.11.2020, 265420257250, ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС У М.КИЄВІ, ДПІ В ОБОЛОНСЬКОМУ РАЙОНІ (ОБОЛОНСЬКИЙ РАЙОН М.КИЄВА), 43141267, (дані про взяття на облік як платника податків); 10.11.2020, 10000001924201, ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС У М.КИЄВІ, ДПІ В ОБОЛОНСЬКОМУ РАЙОНІ (ОБОЛОНСЬКИЙ РАЙОН М.КИЄВА), 43141267, (дані про взяття на

Назва атрибута	Значення
	облік як платника єдиного внеску)
Прізвище, ім'я, по батькові особи, яка призначена управителем майна фізичної особи-підприємця	
Дата та номер запису про державну реєстрацію припинення підприємницької діяльності фізичної особи-підприємця, підстава внесення	
Дата та номер запису щодо відміни державної реєстрації припинення підприємницької діяльності фізичної особи-підприємця, підстава внесення	
Інформація для здійснення зв'язку	Телефон 1: +38(050)-410-63-69, Адреса електронної пошти: sashakrash@icloud.com

Додаток Б

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
доходів і зборів України
16.09.2013 № 481

КНИГА

обліку доходів і витрат, яку ведуть ФОП, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування, і фізичні особи, які провадять незалежну професійну діяльність

Період обліку (день, місяць, квартал, рік)	Сума доходу, отриманого від здійснення господарської діяльності або незалежної професійної діяльності	Сума повернутих ресурсів за товари (роботи, послуги)	Загальна сума отриманого доходу, яка підлягає декларуванню (гр. 2 - гр. 3)	Витрати, пов'язані з господарською діяльністю або провадженням незалежної професійної діяльності				Сума чистого оподаткованого доходу (гр. 4 - гр. 6 - гр. 7 - гр. 8)
				реквізити документа, що підтверджує понесені витрати	сума витрат, пов'язаних з придбанням товарів (робіт, послуг)	витрати на оплату праці найманих осіб	інші витрати, пов'язані з одержанням доходу	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Директор Департаменту доходів і зборів з фізичних осіб				В.В. Бусарєв				